

V tej veliki stalinski epohi so prišli slovanski narodi do prepričanja, da je njih usoda tesno povezana in da morajo sodelovati tudi v miru, če hočejo napredovati. TITO

„Jugoslavija se bo vztrajno borila za mir in prijateljstvo med slovanskimi narodi“

Govor maršala Tita v Vseslovanskem komitetu

Moskva, 8. junija. V odgovoru na pozdrav predsednika Vseslovanskega komiteja, generalajntanta Gundorova, je maršal Tito dejal:

»Dragi prijatelji!

Vseslovanskemu komiteju se najlepše zahvaljujem za tako iskren sprejem.

General Gundorov je po mojem mnenju tukaj preveč visoko ocenil naše delo za ustvarjanje prijateljskih odnosov — kajti jaz smatram, da je to naša dolžnost, prav tako kot je bila za časa velike domovinske vojne naša dolžnost, da se borimo skupno s Sovjetsko zvezo, skupno z naprednim človeštvom proti najnevarnejšemu sovražniku — hitlerjevskemu imperializmu.

V teku teh dveh let so se naši narodi globoko prepričali o iskrenem prijateljstvu, ki ga gojijo narodi Sovjetske zveze in njihovi voditelji do prijateljske Jugoslavije. Vsak sovjetski človek, ki prihaja v Jugoslavijo, se prepriča, s kakšno toplo ljubeznijo gori srce vsakega našega državljana do Sovjetske zveze. Naši narodi vedo, da brez pomoči Sovjetske zveze ne bi nikoli dosegli tega, kar sedaj imamo, to je — svobodno, federativno, neodvisno republiko Jugoslavijo, ki se sedaj obnavlja v ekonomskem in političnem sodelovanju s Sovjetsko zvezo.

Govoril sem že, da je naša dolžnost, da utrjujemo prijateljstvo s sovjetskim ljudstvom, in mi delamo vse, kar je v naši moči.

Pogodbi, ki smo ju sklenili s Poljsko in Češkoslovaško, predstavljata velik korak naprej za utrditve prijateljstva med Slovani. Reakcionarni elementi na zahodu tolmarijo to na svoj način. Oni sodijo po sebi in smatrajo, da ustvarjamo nekak imperialistični blok, da bi zatirali druge narode.

Toda mi pravimo: Ne, slovanski narodi so v svoji zgodovini že preveč pretrpeli pod germanskimi imperialisti, ki so kratili njihovo neodvisnost. Mi se zato trudimo, da se ne bi nikoli več ponovilo to, kar je bilo pred štirimi leti. Mi hočemo zavarovati miren razvoj naših narodov in onemogočiti medsebojne spopade slovanskih narodov za tuje interese. V tej veliki stalinski epohi so prišli slovanski narodi do prepričanja, da je njihova usoda tesno povezana in da morajo sodelovati tudi v miru, če hočejo napredovati.

Velika stalinska epoha je epoha pravičnega reševanja nacionalnih vpra-

šanj. Mi v Jugoslaviji smo šli po poti Stalinovih nauk in po zaslugi tega smo dosegli velike uspehe — bratsko enotnost narodov Jugoslavije. Sedaj je enota Jugoslavija v prijateljstvu s Sovjetsko zvezo, v prijateljstvu z vsemi slovanskimi narodi važen činitelj pri delu za utrditve miru in v borbi proti vojnim hujskačem. Zelimo, da človeštvo nikoli več ne doživi takih strašnih let, kot jih je preživel med veliko domovinsko vojno.

Vseslovanskemu komiteju čestitam k velikim uspehom. Pozdravljam vse predstavnike bratskih Slovanskih komitejev in jim zagotavljam, da se bo Jugoslavija vztrajno borila za mir in prijateljstvo med slovanskimi narodi.

Zivel pobudnik vseslovanskega prijateljstva, voditelj velikih zmag v domovinski vojni — naš ljubljani in dragi Stalin!

Zakuska pri Molotovu

Moskva, 8. junija. Tass poroča: Namestnik predsednika ministrskega sveta ZSSR in minister za zunanje zadeve Molotov je 7. junija priredil zakusko na čast jugoslovanski vladni delegaciji s predsednikom ministrskega sveta maršalom Josipom Brozom-Titom na čelu.

Zakuske so se poleg predsednika ministrskega sveta Jugoslavije maršala Josipa Broza-Tita udeležili tudi predsednik vlade LR Srbije Nešković, predsednik vlade LR Slovenije Kidrič, minister za notranje zadeve Jugoslavije Rankovič, jugoslovanski veleposlanik v ZSSR Popović, načelnik generalštaba JA generalajntant Koča Popović, minister za zunanje trgovino Jugoslavije Todor Vujašinovič, načelnik jugoslovanske vojaške misije v ZSSR generalajntant Poljanec in drugi.

Kot predstavniki ZSSR so prisostvovali: namestnik predsednika ministrskega sveta ZSSR in minister za zunanje trgovino Mikojan, armadni general Bulgarin, predsednik ministrskega sveta RSFSR Rodionov, ministra ZSSR Kovalov in Kruglov, namestnik ministra za zunanje zadeve ZSSR Višinski, veleposlanik ZSSR v Jugoslaviji Lavrentijev, namestnik ministra za zunanje trgovino ZSSR Krutikov, načelnik sovjetske vojaške misije v Jugoslaviji generalmajor Kiseljev, član kolegija ministrstva za zunanje zadeve ZSSR Geraštenko ter odgovorni sodelavci ministrstva za zunanje zadeve ZSSR.

Zakuska je potekla v prijateljskem ozračju.

Izmenjava ratifikacijskih listin pogodbe o prijateljstvu in medsebojni pomoči ter konvenciji o kulturnem sodelovanju med FLRJ in Poljsko republiko

Beograd, 8. junija. (Tanjug). Včeraj ob 12. uri sta minister za zunanje zadeve FLRJ Stanoje Simić in veleposlanik Poljske republike v Beogradu Jan Karol Wende, izvršila v ministrstvu za zunanje zadeve izmenjavo ratifikacijskih listin pogodbe o prijateljstvu in medsebojni pomoči med Federativno ljudsko republiko Jugoslavijo in Poljsko republiko, podpisane v Varšavi dne 18. marca 1946. Ob istem času se je izvršila tudi izmenjava ratifikacijskih listin konvencije o kulturnem sodelovanju med FLRJ in Poljsko republiko, ki je bila podpisana v Varšavi dne 16. marca 1946. leta.

Ob priliki izmenjave ratifikacijskih listin je imel minister za zunanje zadeve Stanoje Simić sledeči govor:

Pogodba o prijateljstvu in medsebojni pomoči s Poljsko republiko je drugi železni obroč v trdni verigi naših pogodb z bratskimi slovanskimi narodi. Prav tako je tudi eden izmed železnih obročev v verigi medsebojne slovanske povezanosti in solidarnosti, ki je sedaj popolnoma skovana.

Politika solidarnosti je že davna težnja vseh slovanskih narodov, ki so zato, ker so bili razdruženi, večkrat padali kot žrtve raznih zatiralcev, vendar je lahko prišla na površje šele po drugi svetovni vojni, ko smo mi vsi jasno videli, proti komu je bila naperjena ostrina divjega napadalca. Poljski narod so kot prvo žrtev skoraj polnih pet let sistematično uničevali, vendar je kljub žrtvam izdržal do konca. Jugoslovanski narodi, katerih trpljenje je bilo nekoliko krajše, vendar tudi nič lažje, so se čutili globoko vezani v vsem času svojih težkih trpljenj s svobodoljubnim poljskim narodom. Bivanje maršala Tita na Poljskem je pokazalo, kakšna čustva goji poljski narod napram našim narodom. Ta pogodba, katere ratifikacijske listine danes izmenjavamo, se javlja kot formalna konsekvencija neporušljivih vezi med našimi narodi. Ob priliki povratka maršala Tita in ob priliki diskusije v naši ljudski skupščini so dale tako široke ljudske množice, kakor tudi izvoljeni predstavniki ljudstva, svojo soglasno in navdušeno ratifikacijo temu aktu, ki ga predstavlja ta pogodba.

Poleg tega pomena v pogledu realne slovanske solidarnosti, ima ta pogodba svoje važno mesto tudi v sistemu varnosti vsega vzhodnega dela Evrope, tistega dela, ki je bil v preteklosti tolikokrat razdružen in je podlegel prvim osvajačem. Tokrat pa je bil rešen v glavnem z nadčloveškimi napori in z maksimalnimi krvnimi žrtvami našega največjega slovanskega brata — Sovjetske zveze in s pomočjo vseh Združenih narodov. Grem še dalje in pravim, da predstavlja ta pogodba, kakor tudi slični pogodbi z ZSSR in Češkoslovaško, ki imajo popolnoma obrambni značaj, varščino za mirno bodočnost vseh Združenih narodov, ker varujejo najobčutljivejšo točko težko prizadetega evropskega kontinenta, in s tem pa, da se zavzemamo za varnost te tako občutljive točke, aktivno prispevamo za varnost Združenih narodov kot celote. Najskrenejše hotenje naših narodov bo, da se z vsemi silami posvetimo celjenju naših globokih ran, ekonomskemu dvigu ljudstva in kulturnemu razvoju.

Ko vam, gospod poslanik, izročam ratifikacijske instrumente pogodbe o prijateljstvu in vzajemni pomoči, kakor tudi konvencije o kulturnem sodelovanju med FLRJ in Poljsko republiko, vas prosim, bodite tolmachi čustev vlade in narodov naše republike, ki jih gojimo do vaše silno izmučene domovine in junaškega naroda.

Po tem je govoril predsednik Komiteta za kulturo in umetnost Vladislav Ribnikar, ki je med drugim dejal:

Gospod veleposlanik! S tem aktom, ki je bil danes tukaj izvršen, stopa v veljavo tudi konvencija o kulturnem sodelovanju, ki smo jo podpisali ob priliki obiska predsednika jugoslovanske vlade maršala Jugoslavije Josipa Broza-Tita bratski Poljski republiko.

Naša kulturna konvencija je dopolnitev tistega političnega sporazuma, ki je bil sklenjen med našima državama. Toda ni samo dopolnitev. V resnici se mora politično sodelovanje naslanjati in počivati na širokem načrtu razvijanja kulturnih odnosov med našimi narodi. Naši politični odnosi, ki temeljijo na duhovni, moralni in kulturni

vzajemnosti, bodo dobili svojo polno vsebino in bodo imeli trajno vrednost.

Bratstvo med poljskim narodom in narodi Jugoslavije je danes eden izmed stebrov trajnega miru v Evropi. Naša konvencija o kulturnem sodelovanju je velik doprinos za utrditve trajnega miru. Iz vseh teh razlogov smatram, da smo s to konvencijo napravili veliko in koristno delo.

Nato je govoril veleposlanik Poljske republike Jan Karol Wende, ki je med drugim rekel:

Ni samo slučaj, da sta bili ti dve mednarodni pogodbi sklenjeni ob istem času. To dokazuje njih zgodovinsko dalekosežnost in politično zrelost naših narodov, ki se je rodila iz večletnih izkušenj, posebno pa iz tragičnih dogodkov minule vojne, v kateri so prav naši narodi — poleg bratske Sovjetske zveze, dali največje žrtve za skupno svobodo in mir. Zato je tudi poljski nacionalni svet ratificiral ti dve pogodbi soglasno in z iskrenim navdušenjem ter na ta način izrazil svoja čustva, ki jih goji ves poljski narod napram svojim jugoslovanskim bratom.

Naši narodi gledajo realno v bodočnost. Zavedajo se, da lahko fašistična zver zopet oživi. Na žalost so še na svetu ljudje, ki se pretvarjajo in ne vidijo nevarnosti. Ti ljudje prav za prav skušajo prepričati nepočutene, da mi slovanski narodi, najmiroljubnejši narodi na svetu, s svojim prijateljstvom in slovanskim sodelovanjem sejememo nemir izza izmišljene železne zavese. Njim odgovorjamo: Ko ustvarjamo obrambni sistem proti novemu porajanju napadalnega imperializma — ustvarjamo zgolj mir, ustvarjamo varnost. Zavedamo se in smo ponosni na to, da s svojim bratskim slovanskim sodelovanjem doprinesemo k obstoju stabilizacije miru, za katerim teži vse človeštvo in s tem; da ustvarjamo vzor harmoničnega sodelovanja med dvema bratskima državama, oziviljamo istočasno tudi duh organizacije Združenih narodov, kakor tudi napore velikih sil, da izmučenemu svetu zavarujejo mir in varnost. Ne dvomim, da bomo v tem dosegli uspeh.

Dežele Južne Amerike odklanjajo Trumanov predlog o vojaškem sodelovanju

New York, 8. junija. Tass poroča: Poročila, ki prihajajo iz Latinske Amerike, govori o pomembni opoziciji, na katero je naletel predlog predsednika Trumana o mednarodnem vojaškem sodelovanju.

Voditelji konfederacije delavcev Latinske Amerike izjavljajo, da upajo diktatorji v južnoameriških državah, da bi jim sprejete Trumanove predloge omogočilo, da bi lahko uničili sindikate in druge demokratične organizacije.

V sindikalnih krogih vidijo v Trumanovem predlogu poskus, da se oja-

čuje vpliv USA v Latinski Ameriki. Dopisnik agencije »Allied Labor News« piše, da se je Amerika sporazumela z diktatorjem Kondurasa Mariasom, da mu dobavi orožje.

List »Hoy« ki izhaja v Havani, piše, da bi sprejete Trumanove predloge pomenilo resnično nevarnost za suverenost južnoameriških dežel.

Sprejete predloge bi spravilo naše oborožene sile v službo napadalnih načrtov industrijev Združenih držav Amerike, ki hočejo izvesti Hitlerjevo zamisel o svetovnem gospodarstvu.

navedenima državama. Obe vladi sta sklenili, da bosta medsebojno izmenjali opolnomočene veleposlanike v najbližjem času.

Pogajanja, ki so se tako srečno končala, so bila v Buenos Airesu med opolnomočenem vlade ZSSR Seveljovom in njegovo ekscelenco predsednikom Argentinske republike generalom Juanom Dominiom Peronom ter ministrom za zunanje zadeve iste dežele dr. Juanom. Kot rezultat pogajanj sta bili istočasno izmenjani notni med ministrom za zunanje zadeve Argentinske republike dr. Juanom Atiliem Bramulicem in opolnomočenem ZSSR Seveljovom.

To poročilo bo objavljeno istočasno v Moskvi in Buenos Airesu.

Buenos Aires, 6. junija 1946. leta.

HOLANDSKI KOMUNISTI dosegli znatne uspehe na pokrajinskih volitvah

Haug, 8. junija. (Tass) Haaski listi pišejo o pokrajinskih volitvah 29. maja.

Listi poudarjajo nov uspeh komunistov in poraz stranke dela. Po volitvah za zgornji dom je voditelj stranke dela Forin je v imenu svoje stranke izjavil, da stranka ni izgubila poguma zaradi neuspeha in upa, da bo v bodočnosti postala najmočnejša stranka.

Toda komaj dva tedna po tej izjavi so Forin in njegovi prijatelji doživeli nov udarec. V primeru s preteklimi pokrajinskimi volitvami je stranka dela izgubila veliko število mandatov.

Namestniki zun. ministrov razpravljajo o vprašanju italijanskih meja

Pariz, 8. junija. Na dopoldanskem sestanku namestnikov zunanjih ministrov so razpravljali o vprašanju italijansko-francoske meje in o italijanskih kolonijah, ne da bi dosegli kakšen sporazum.

Na seji so se obravnavale avstrijske omejevalne zahteve do Italije. Razen italijanskega in avstrijskega uradnega stališča bodo morali namestniki preučiti dve italijanski spomenici, in sicer prvo o hitroelektričnih centralah in drugo, ki se nanaša na jamstva, ki jih je objavila italijanska vlada prebivalcem južne Tirolske, ki govore nemški jezik, o uporabi njihovega jezika.

Reuterjev dopisnik v Parizu sporoča, da so namestniki zunanjih ministrov na seji predložili, naj bi nemudoma odpotovala v Bengasi in Tripolis komisija štirih veselil.

Našli so posmrtno ostanke Aleksandra Stambolijskega

Sofija, 8. junija. Dopisnik Tanjuga poroča: Te dni so izkopali posmrtno ostanke Aleksandra Stambolijskega, bivšega voditelja kmetov in tribuna, ki so počivali na obali reke Marice, na kraju, ki se imenuje Hasan Dere.

Po prevratu 9. junija 1925 so fašistični rablji aretirali Stambolijskega in ga strahotno mučili, hoteč mu izsiliti priznanje, da obstoja tajen sporazum za federacijo z Jugoslavijo, dalje so hoteli izvedeti vsebino sporazuma, ki je bil sklenjen med zastopniki Bolgarije in Sovjetske zveze na konferenci v Djenovi, itd.

Mučitelji so Stambolijskega pri tem 86 krat zbadli z nožem, mu iztrgali nohte s prstov, odsekali desno uho, izrezali ustnice ter odsekali desno roko, nakar so ga zločinci ubili skupno z njegovim bratom Vasilom. Obama so odsekali glave in ju zakopali na obali reke Marice. Njuna trupla so večkrat prenesli, da jih ne bi odkrilo prebivalstvo ali pa inozemski novinarji.

Ko so izkopali posmrtno ostanke, je sekretar Genovski imel krajši govor. Nato je prečital prisego bolgarskih kmetov, da bodo šli po zgledih svojega velikega učitelja in da bodo skupno z delavci gradili veliko delo domovinsko-frontovske Bolgarije.

Po zmagi republike monarhistične provokacije v Neaplju

Neapelj, 8. junija. Lzivičiči so sinoči povzročili v mestu nedostojne izgrede.

Sinoči so na raznih krajih mesta napadli in pretepli nekatere duhovnike, ker se je razširilo bedasto mnenje, da so poraz monarhije povzročili demokrati.

Sinoči ob 23.30 uri je poskušala močna skupina monarhističnih mladeničev, ki so jih pa lastne organizacije zatajile, napasti v Via Foria kasarno Garibaldi, da bi se polastili orožja. Nagla intervencija čet je ta poskus odbila.

Ob 23. uri je neka druga skupina, kakih 400 demonstrantov iz Neaplja, skušala vdreti v komando karabinjerske postaje v Porta Grande a Capodimonte, da bi od tu odnesla orožje. Tudi tu so malopridneže razpršili karabinjerji, ki so ustrelili nekolikokrat v zrak.

Skupina neznancev je vrгла na nekem mestu ročno bombo, ki je hudo ranila sedem oseb. Karabinjerji so napadli in razpršili demonstrante, nakar so ranjene prepeljali v bolnico kjer je eden izmed njih, soboslikar Ciro De Martino, star 32 let, kmalu nato umrl.

Ponoči so se voditelji monarhističnih strank podali na prefekturo, da bi izjavili da so obžalovanja vredne incidente povzročili elementi, ki ne pripadajo monarhističnim organizacijam mesta.

Neapeljske ulice in okolica so bile vso noč pod nadzorstvom italijanske in zavezniške policije.

»Unita« o zmagi republike

Rim, 8. junija. AFP poroča: List »Unita«, glasilo Komunistične partije Italije, proslavlja zmago republike nad sovražniki in »reakcionarnimi cerkvenimi krogi«.

»Unita« poudarja, da bi bili volivni uspehi še večji, ako ne bi bilo razdiralne aktivnosti konservativnih sil, združenih z monarhisti. List pripominja, da so krščanski demokrati doprinesli k republikanski zmagi. »To dokazuje — piše »Unita« — da sejalci razdora, med katerimi je tudi veliko število katoliških duhovnikov ne bodo uspeli v svojih poskusih, da onemogočijo enotnost delovnega ljudstva.«

»Primorski dnevnik« o protizakonitih volitvah v Beneški Sloveniji

Trst, 8. junija. Dopisnik Tanjuga poroča: Pred dnevi je prišel »Primorski dnevnik« poročilo o protizakonitih volitvah, ki jih je izvedla na spornem ozem-

lju skupno z zaveznicami za svobodo in da hoče zato danes samo odločiti o izobrazbi svojih otrok v šoli. Odločno zahteva, da se vrši danes v šoli pouk v istem duhu, kakor se je vršil v dobi narodno-osvobodilne borbe.

lju Beneške Slovenije italijanska vlada. V poročilu je rečeno, da so fašistični elementi pred volitvami terorizirali ljudstvo in pretili, da bodo vsem tistim, ki se ne bodo udeležili volitev, odvzete državljanske pravice in krušne karte. V noči od 23. na 24. maj je pripeljal v St. Peter v Sentenartski dolini kamijon, poln orožja, ki je bilo nato razdeljeno ozopovskim bandam.

Trst, 8. junija. Dopisnik Tanjuga poroča: Pred dnevi je prišel »Primorski dnevnik« poročilo o protizakonitih volitvah, ki jih je izvedla na spornem ozem-

Prežihov Voranc:

Z mladino čez most v novi svet

Stari režimi so se včasih radi širokoustili z mladino. Govorilo in pisalo se je: Bodočnost je naša, ker je mladina naša. Pašizem je uporabljal drugo, bolj nevarno in demagoško frazo: Mladina je naša, ker je bodočnost naša. Ničje starega sveta ni imel prap, ne kar se tiče bodočnosti, ne kar se tiče mladine. Mladina je naša zato, ker je sedanost naša, ker je sedanost mladine. In zato je tudi bodočnost naša.

Danes gremo skozi veliko, zgodovinsko doživetje. Naši narodi niso več hoteli živeti po starem, in si organizirajo novo življenje. Mladina gre s polnimi, širokimi koraki v življenje novega sveta. Stari rod se pri tem še opoteka, marsikdo ne more dohietiti. Marsikdo je s srcem in s čustvi privezan na stari svet tako močno, da ga razum ne more prepričati, da je treba naprej.

Naša mladina mora biti tisti most, ki bo pezal stari in novi svet, most, čez katerega mora stari svet v novo življenje. Mladina naj gradi ta most, da bo trden in zanesljiv prehodnik v novi svet. Veličasten je pohod mladine v novi svet. Mlada srca so bogata, lepa, polna občutkov in svetlih ozorov že po naravi. Danes pa gre ta pot skozi svetla okvir človeškega ustajanja. Mladina naj ve, da je treba iz starega sveta prenesti marsikaj v novi svet. Prenesti je treba vse tiste človeške dobrine, ki so večne, ki so živele tudi v starem svetu. To je plemenitost, ljubezen do domovine in do lepote, zvestoba do dela, poštenost, ostrajnost. Prenesti je treba v novi svet tiste dobrine človeštva, ki so jih opredili naši največji ljudje: Preseren, Cankar itd. Mladina ima nalogo, da prenese, kar je dobrega v starem svetu, in da te dobrine oplemeni z novimi vrednotami naše sodobne družbe. To je: požrtvovalnost, tovarištvo, zupanje. Tako bomo ustvarili novi svet, ki bo lepši od starega.

V Mladinskem tednu je mladina naše države pregledovala svoje sile. Mislim, da ni nikomur tako uspešno zbrati svoje sile v en tabor, kot pa mladina. Kaj mi ugaja pri tem:

K meni pride mladenka: »Moji star-

ši so izgubili pokojnino. Jaz to razumem. Bili so pri Kulturbundu. Sedaj želim od tega, kar jaz zaslužim. Ali izkopal se bomo.»

Vprašam jo, kaj dela, pa mi pove, da je odbornica ZMS. Pri tem se ji svetijo oči.

Dečko je pri tekmu v okraju proti Goni ko motor. Ko ga vprašam, čigao je, mi odločno pove:

»Moji oče je zaprt, ker je sodeloval z okupatorjem.«

Ko je mladina tekmovala na cestah, je bil najpridnejši sin bivošega lesnega magnata, kateremu je agrarna reforma pobrala par sto hektarjev gozda.

»No, fant, ali ti ni nič žal za temi gozdovi?«

Fant pa mahne z roko: »Bomo že živeli, saj drugi tudi živijo.«

To je naša mladina. Njen polet je zajel vse. Sila redki so, ki stojijo ob strani. S starejšo generacijo to še ni tako. Mladina cementira našo novo družbo. Podprimo jo, pomagajmo ji, da bo najbolje dovršila svojo zgodovinsko nalogo.

Ob koncu Mladinskega tedna se moramo spomniti mladinskega dela za ustvarjanje naše narodne enotnosti. Vsa mladina ob Savi, Dravi in Soči se neumorno bori za združenost slovenskega naroda. Posebno se moramo tu spomniti naše obmejnne mladine. Njeni napori za zmagajočega sveta so še veličastnejši, kakor pa v središčih naše domovine. Na mejah so vplivi starega sveta mnogo močnejši kakor drugje. In tudi tu mladina ne omahuje in skoraj brez izjeme sodeluje na pohodu k napredku.

To je tem večje važnosti, ker mladina napredka ni le naša slovenska zadeva, ampak je mladina činitelj mednarodnega bratstva in tovarištva. Naša obmejna mladina je člen v tej verigi, v katero polagamo vse naše nade miru in sreče med narodi. Zato moramo posebno pomagati in podpirati našo obmejno mladino.

Srečen sem, mladina, da kot sin starega rodu morem korakati s teboj v novi svet.

Organ češkoslovaške vojske »Svobodne češkoslovensko« obsoja sovražno kampanjo svetovne reakcije proti Jugoslaviji

Praga, 8. junija. ČTK poroča, da je list »Svobodne češkoslovensko«, organ češkoslovaške vojske, objavil članek pod naslovom »Kampanja proti Jugoslaviji«, v kateri obsoja izmišljene vesti o mobilizaciji Jugoslovanske armade. V članku je nato rečeno: Kampanja proti priključitvi Treta Jugoslaviji je dobila v zadnjem času zelo resne oblike. Gotov del

tiska prinaša vesti — seveda vedno iz »dobro poučenih krogov« — o mobilizaciji in gibanjih Jugoslovanske armade. Cilj teh alarmantnih vesti je, prepričati mednarodno javnost, da so jugoslovanske zahteve vzrok mednarodne napetosti. Objavljene vesti znova dokazujejo, kje tiči nevarnost.

Zatiranje porabskih Slovencev doseglo višek

Gonja proti porabskim Slovencev, ki jo spremlja revizionistična propaganda madžarske reakcije, je dosegla višek ob izseljevanju Nemcev in Volksbundovcev. V Dolnjem Seniku, kjer je večina prebivalstva slovenske narodnosti, so madžarske oblasti 26. maja t. l. skupno z Nemci in aktivnimi hitlerjanci izselile tudi nad 40 Slovencev, od katerih je majhen del bil siloma (zaradi sezonskega dela) ali vednosti (po samovolji nekaterih funkcionarjev) vpisan v Volksbund. Dejstvo, da je bilo to ena izmed najpoddeljših in namernih protislovenskih akcij izpričuje izjava reakcionarja in svetovalca Husar Karola, po kateri naj »Tito odnese Slovencev in odurno ter preteče obnašanje glavnega pooblaščenca Balog Andreja in predsednika oprostilne komisije Fonyodi Ferenc proti vodstvu Antifašistične fronte Slovanov v Monostru, ki se je zavzelo za pravično rešitev izselitvenega vprašanja.

Tako so Madžari izselili dobršen del Slovencev, ki svojega slovenstva niso za-

tajili in ki bi tudi sicer po zakonu morali biti izvezti, niso pa izselili mnogih Slovencev, tako bivšega voditelja krajevnega Volksbunda, trgovca Gašparja Franca, »voditeljico« žena Haendler Matildo itd. Niso izselili tistih domačink nemškega porekla, ki so se poročile z Madžari, v primeru zakonske zveze z Slovinci pa je bila izselitev neizbežna. Odločilno besedo je imel pri te mrekecionar in zagrozen nasprotnik Slovencev notar Ellinghausen Odon iz Dolnjega Senika. Izselitev krajevnega zastopnika AFS, Pinter Janeza, je bila preprečena v zadnjem trenutku. Raznarodovalno stališče madžarskih oblasti do slovenskega življa ob vsem tem kaže še dejstvo, da v Dolnjem Seniku, v teh siromašnih krajih s čisto slovensko okolico, naseljujejo izključno Madžari.

Ker gotove madžarske oblasti dejansko nočejo preprečiti zatiranja Slovencev, se je porabska okrajna organizacija AFS obrnila za pomoč k zavezniški kontrolni komisiji v Budimpešti.

Komisija za ugotavljanje zločinov okupatorjev in njihovih pomagačev za Slovenijo

Tudi Slovenci obtožujejo Dražo Mihajloviča

(Nadaljevanje.)

Po sklenitvi omenjenega sporazuma med »belimi« in »plavimi« so z odobritvijo generala Gambaro, ki je po razgovoru z Mihajlovičevim zastopnikom majorjem Novakom potoval v Rim po navodila, odšli v »ilegalno« najprej Mihajlovičevi oficirji. Ustanovili so v Sloveniji nekaj Mihajlovičevih postojank, odkoder so, dobro oskrbovani od Italijanov, vršili propagando za »kraljevo vojsko« in varali ljudstvo z lažnimi frazami. Da jih ne bi ljudstvo spoznalo, so se z Italijani družili samo ponoči ali skrivaj. Tudi hrano, orožje in drugo oskrbo so jim vozili Italijani z avtomobili le ponoči. Tako je bilo s prvimi samostojnimi Mihajlovičevimi enicami pri Sv. Treh kraljih in na Igu pri Ljubljani.

Vendar je ljudstvo takoj razkrilo zločinsko sodelovanje Mihajlovičevih odredov z Italijani, ko je videlo, da je njihova borba naperjena le proti partizanom in pristašem narodno-osvobodilnega gibanja. Mihajlovič in njegovi pa niso obupali. Iznali so nov način organizacije, o katerem so mislili, da bo dovolj spreten, da skrje pred ljudstvom njihovo najtesnejše sodelovanje z okupatorjem v borbi proti lastnemu ljudstvu. V sporazumu z generalom Gambaro jim je

bilo v poletju 1943 dodeljeno v »upravnopodročje ob Krki in Dolenjskem, kjer naj bi bili ti izdajalci bolj skriti pred očmi slovenskega ljudstva. Na tem teritoriju naj bi se izvršili dogovorjeni prehod edinic MVAC v edince »redne kraljeve vojske« v domovini« pod poveljstvom Draže Mihajloviča. V te edince so začeli prihajati strnjeno oddelki popolnoma diskreditirane in zaradi svojih zločinov osvoaržene MVAC, ki so zamejnali baskovsko žepico a šajkačo in križ s kraljevo kokardo. Nepoučenosti nižjih italijanskih poveljnikov se moramo zahvaliti, da danes lahko tudi z italijanskimi dokumenti dokazemo, da je bila tudi ta sprememba oziroma ustanovitev Mihajlovičevih oddelkov v Sloveniji napravljena v sporazumu in s podporo okupatorja in da je tudi ona predstavljala le spremembo v taktiki borbe proti narodno-osvobodilnemu gibanju. Eden takih nepoučenih komendantov je bil podporočnik F. Ubaldi iz italijanske divizije »Isonzo«. Ta je dne 7. avgusta 1943 poročal poveljstvu XI. armadnega zbora z dopisom št. 2652/MVAC, da je iz MVAC postojanke v Beli cerkvi odšlo k Mihajlovičevemu odredu v Hariju vas 15 belogardistov s komandantom Kranjcem

'News Chronicle' piše o sodelovanju Draže Mihajloviča s sovražniki

London, 8. junija. (Tanjug). Dopisnik Tanjuga poroča iz Londona: Včerajšnja številka »News Chronicle« prinaša članek, ki ga je napisala Berta Gaster, v zvezi s procesom proti Draži Mihajloviču. Pri tem razpravlja Berta Gaster o sodelovanju četnikov Draže Mihajloviča s sovražnikom in piše:

Dokazi, da so četniki sodelovali s sovražnikom, so očitni. Četniki so napadli sovražnika v začetku leta 1941. Skupine pa, ki so ga napadale, so bile izolirane in niso vzdrževale zveze z Mihajlovičem, ali pa je Mihajlovič delovanje teh skupin obsojal, kakor na primer ob priliki napada na Ložnico in Banjo Koviljačo, kakor tudi akcije Zečeviča in Martinovića, ki sta nato prešla k partizanom.

Ze avgusta 1941 je sam Mihajlovič izdal povelje, da se naj ne napadajo oddelki sil osi. Znano je, da se je Mihajlovič sestal z nemškimi zastopniki novembra 1941.

V članku je nadalje govora o tem, da je Mihajlovič 5. decembra 1941 četnikom izdal povelje za borbo proti partizanom in pravi:

»V kolikor so partizani postajali močnejši, v toliko je Mihajlovič postajal bolj odvisen od sovražnika glede orožja za svoje oddelke, pa tudi glede zaščite in sodelovanja pri uničevanju skupnega sovražnika — našega zaveznika.«

Navajam nekaj dejstev: Ta dejstva so znana številnim Jugoslovanom, kar je pa še važnejše, je to, da jih je mogoče potrditi tudi s pomočjo britanskih virov:

1. Od leta 1941 naprej, ko so se vse četniške sile dokončno nahajale pod njegovim poveljstvom, se niti en sam oddelk ni boril na njegovo osebno povelje proti okupatorju.

2. Vsi poveljniki raznih četniških oddelkov, ki so se nahajali pod poveljstvom Mihajloviča, so sodelovali z Nemci in Italijani. — Naj navedem nekaj primerov: Bosna — četniški poveljnik Rade Radić je vzdrževal tesne vezi z Nemci. Četniki iz tega oddelka so imeli nemške propustnice, tako da so mogli priti v uniformi v nemške garnizije. Rade Radić je formalno pisмено izjavil, da se bori na strani Nemcev proti partizanom.

Zenica — Četniki so leta 1943 podpisali sporazum z Nemci in se obvezali, da bodo patrolirali ob železniških progah. Dokumenti o tem obstojajo. Leta 1943 so četniki bili sestavni del nemških sil in so imeli oficirje za zvezo z nemškimi četami, od katerih so dobivali orožje in drugo.

EGON ERVIN KISCH PRISPTEL V BEOGRAD

Beograd, 8. junija. Včeraj je prispel z letalom iz Prage v Beograd znani književnik Egon Ervin Kisch. Z njim so pri-

Dalmacija — Četniški poveljnik Jevdjevič, ki je bil na Mihajlovičev predlog odlikovan s Karadjordjevo zvezdo, je organiziral antikomunistično milico pod italijanskim okriljem. Ti miličniki so prejeli plačo in prehrano od Italijanov in vsak oddelk je imel po 1 italijanskega oficirja za zvezo.

Črna gora — Pavle Djurišić, tamošnji četniški poveljnik, je igral vodilno vlogo pri nemški četni ofenzivi proti partizanom. Odlikovan je z nemškim Rdečim križem, Nedić ga je pa povišal v podpolkovnika in ga pohvalil preko kvizlinskega beogradskega radia.

Srbija — Kapetan Talašić in četniški komandant na Kopaoniku Serović sta imela nemške oficirje za zvezo. Mihajlovič je pošiljal svojemu poveljniku Djurišiću naredbе o kombiniranih napadih z Nemci na Titove oddelke, Djurišić pa je to odklonil in je prešel k partizanom. Dokazi na razpolago.

Končni dokaz za Mihajlovičevo sodelovanje z okupatorjem nam nudi tako zvana četrta nemška ofenziva leta 1943 v Hercegovini. Okoli 18.000 četnikov se je zbralo pod poveljstvom Draže Mihajloviča, ki je sam vodil svoje oddelke v tej ofenzivi. Četniki so držali jugovzhodni sektor obroča sil osi ter vzdrževali direktno zvezo z Nemci in Italijani.

O vsem tem je na razpolago več dokumentov.

Se večje število dokazov pa je prišlo sedaj po izjavi nemških in italijanskih oficirjev, ki potrjujejo partizanske obtožbe. Velik del dokazov pa se še nahaja v rokah britanske obveščevalne službe.

Članek se končuje z besedami: »Mihajlovič je sprva v svoji mržnji proti partizanom mirno gledal na sodelovanje s sovražnikom, nato je nanj pristal in končno zašel do vratu v ko-

Bolgarski izdajalec Gemeto je sodeloval z grškimi monarhofašisti in s tolpami Draže Mihajloviča

Sofija, 8. jun. Dopisnik Tanjuga poroča: Včeraj so na procesu proti dr. Georgiju Gemetu nadaljevali z zasliševanjem ostalih prič. Tako so zaslišali opozicionalca Asana Pavlova, bivšega ministra.

Pri večeršnjem zasledanju se ugotovilo, da so Gemeto in njegovi sodelavci vzdrževali tesne zveze z monarhofašističnimi častniki in s tolpami Draže Mihajloviča.

V Beograd je prispel znani francoski pesnik Paul Eliard

Beograd, 8. junija. V Beograd je prispel znani francoski pesnik Paul Eliard. Na postaji so ga sprejeli predstavniki Društva Francija—Jugoslavija, Zveza srbskih književnikov in mnogi kulturni delavci Beograda. Paul Eliard je prišel v Beograd iz Skoplja, kjer se mudil nekoliko dni kot gost makedonskih književnikov in kulturnih delavcev. Tudi v Skoplju, kamor je prispel s svojega potovanja

po Italiji in Grčiji, so mu kulturni delavci pripravili priščen sprejem.

Paul Eliard je poleg Louisa Arragona največji predstavnik francoske književnosti odpora. Po osvoboditvi je mnogo potoval. Dole je bil v Češki, Italiji in Grčiji. Cilj njegovih potovanj je, da zbliža Francijo z onimi evropskimi narodi, ki so se borili proti fašizmu za svojo svobodo.

Paul Eliard bo imel v Beogradu predavanje v Kolarčevi univerzi o temi: »Sodelovanje književnikov v francoskem pokretu odpora.«

Tiskovna konferenca delegacije iz Julijske Krajine v Pragi

Praga, 8. junija. ČTK poroča: Delegacija Slovencev, Hrvatov in Italijanov iz Julijske Krajine se je na svojem potu iz Pariza pomudila v Pragi. Tu so se delegati sestali na konferenci s češkoslovaškimi novinarji. Član delegacije Hrvat Josip Sestan je opisal razvoj tržaškega vprašanja in gospodarskih, političnih in etničnih razmer v Julijski Krajini. Poudaril je, da je sedanja razdeli-

tev ozemlja v coni A in B nenaravna tako s političnega kakor z ekonomskega in etničnega stališča. Na sestanku so odklonili zamisel plebiscita, češ da je na desetisoče najboljših rodoljubov padlo v borbi za osvoboditev Julijske Krajine izpod italijanskega fašističnega jarma, da je po letu 1918 okoli 70.000 Jugoslovancev bilo prisiljeno zapustiti te kraje. Sestan je izjavil, da se je v času fašistične Italije v Trstu in Julijski Krajini naselilo okoli 100.000 Italijanov.

Češkoslovaški novinarji so naglasili, da smatrajo jugoslovanske zahteve glede Trsta in Julijske Krajine za upravičene.

Delo in načrti mladine v Mladinskem tednu

Okraj Maribor-okolica
Obnovili bomo cesto Ruše—Laznica

Mladinci v Rušah so si na svoji delovni konferenci v Mladinskem tednu postavili nove obveze dela. Sklenili so, da bodo do konca leta prostovoljno delali za obnovo 20.000 ur in ustanovili mladinsko delovno brigado. Ta brigada bo imela predpsem nalogo pomagati kmetom, ki nimajo delovnih sil, pripravljala bo drača za šolo in socialne ustanove. Za elektrifikacijo Bloške planote bodo zbrali 10 kg bakra. Za fiskovni sklad Primorske in Koroske bodo do konca junija zbrali 5000 din. Temom meseca junija bodo pridobili 50 novih naročnikov za Ljudsko pravico in 50 za Kmečki glas.

Ljubljansko okrožje Mladina iz Selske doline bo napeljala telefon

V okraju Kranj je bilo v nabiralni akciji Mladinskega tedna doslej zbranih 60.000 din, v okraju Škofja Loka so mladinci nabrali 25.000 din in v okraju Jesenice že v prvih dneh 20.000 din.

Na dan fizikulture 4. junija je pred 2000 gledalci v okraju Rakek nastopilo 500 fizikulturikov iz Logatca in Gradca. Pionirji na Jesenicah so nabrali slovesno 300 din za darilo mladinskim brigadam v Brčko. Za graditelje Mladinske proge je samo vas Dobrava, ki šteje 20 hiš, zbrala 1422 din. Mladina na Jesenicah je skupno z vojsko prostovoljno delala 2500 ur pri popravljanju ruševin. Mladina iz Selske doline nad Škofjo Loko si je zadala nalogo, da v času Mladinskega tedna napelje telefon iz Škofje Loke v Selsko dolino.

Trebanjski okraj
Očistili bomo 150 ha gozda.

Mladina trebanjskega okraja bo do konca leta napravila 250.000 ur in očistila 150 ha gozda. V vsaki vasi okraja se bo ustanovila knjižnica, pionirji pa bodo tekom leta nabrali zdravilna zelišča in pomagali pri drugih lažjih delih. S pomočjo ostalih množičnih organizacij bo mladina organizirala sadjarke, vrtnarske, kuharske in šivalne tečaje.

Biti član delovne brigade pomeni čast za vsakega mladince!

Zasedanje plenuma Glavnega odbora Enotnih sindikatov Jugoslavije

Beograd, 8. junija. Danes se bo sestal plenum Glavnega odbora Enotnih sindikatov delavcev in nameščencev Jugoslavije. Dnevni red plenuma je naslednji: 1. o rezultatih dosedanjega tekmovalstva ter o njegovem nadaljnjem razvijanju; 2. o delavsko-nameščeniških počitniških domovih; 3. o organizaciji službe za posredovanje dela; 4. organizacijska vprašanja. Plenum bo pričel z delom ob 9. uri dopoldne v dvorani Doma krajevnega sindikalnega sveta v Beogradu.

vedno so ostali v Ljubljani glavni kolovodje in zastopniki Draže Mihajloviča, ki jim je pošiljal navodila, kako naj postopajo v novem položaju, ko je prišel nov okupator, nemška vojska.

S prihodom Nemcev na ozemlje bivše Ljubljanske pokrajine je slovenska reakcija nadaljevala svoje izdajstvo in sodelovanje z okupatorjem po že v času italijanske okupacije preizkušenem receptu. Spet je v začetku večinski, t. j. klerikalni del slovenske reakcije s pomočjo škofa dr. Rožmana in generala Rupnika prevzel iniciativo v lastne roke, še tudi na zunaj popolnoma in javno zapisal Hitlerju in njegovemu »novemu redu« ter ustanovil slovensko domobranstvo. Mihajlovič in njegovim zopet ni preostalo drugega, kakor da se posamezno vključijo v domobranstvo in od tam vodijo borbo proti lastnemu narodu. Vendar že za časa italijanske okupacije doseženi sporazum vodstva klerikalnega in liberalnega dela reakcije ni popolnoma propadel. Vojaško organizacijsko vodstvo je bilo prepričano bolj Mihajloviču oziroma njegovim agentom v Sloveniji, kakor pa klerikalnemu delu s škofom dr. Rožmanom na čelu, ki je podprl domobranstvo predvsem z vplivanjem na moštvo, med katerim je vršil najostudnejšo propagando proti narodno-osvobodilnemu gibanju z Göbbelsovimi parolami borbe proti boljševizmu in zlorabe verskega čustvanja s pomočjo svoje duhovščine, ki jo je pošiljal v vrste domobrancev kot vojne kurate.

(Nadaljevanje sledi.)

Vztrajno odpravljanje pomanjkljivosti naše trgovine poceniuje blago in pospešuje razdeljevanje

V zvezi z ugotovitvami zvezne kontrolne komisije in republiške kontrolne komisije, da je treba podvzeti ukrepe za čim hitrejšo izgradnjo razdeljevalnega aparata, smo se obrnili na ministra za trgovino in preskrbo pri vladi LRS tov Toneta Fajfarja, ki je obrazložil današnje probleme naše trgovine

Vprašanja trgovine in preskrbe živo zanimajo naše delovno ljudstvo. To je razumljivo, saj prav ta vprašanja neprestano in z vso ostrošjo posegajo v neposredne interese ljudskih množic. S tem v zvezi bi želel tovarišu ministru zastaviti nekaj vprašanj:

1. Ali ima Ministrstvo trgovine in preskrbe LRS popoln pregled nad potrebami preskrbe Slovenije? Primeri, ko je bilo blago napacno poslano v razne kraje ali pa ob nepravem času, torej ko ni bilo potrebno?

»Za! moram izjaviti, da takega pregleda potreb slovenskih ljudskih množic in posameznih sektorjev slovenskega gospodarstva do danes še nimamo. Nujnost pregleda potreb bi bilo odveč utemeljevati. Res je, da je ugotavljanje potreb v tem kratkem času skoraj nemogoča naloga, ker so potrebe ljudi zelo različne. Treba je imeti na razpolago potreben aparat. Samo z res popolno organizacijo detajlistov vseh treh sektorjev in njihovo najtesnejšo povezavo je mogoče zaznamovati prav vse potrebe vseh vrst potrošnikov ter jih pravočasno preko organov ministrstva za trgovino in preskrbo, to je po administrativni poti preko trgovinskih odsekov ljudskih odborov ter po tehnični poti preko državnih veletrgovskih podjetij prenašati na industrijo ter na ta način usmerjati produkcijo. To je ena najvažnejših nalog trgovine.

V tem pogledu smo doslej mnogo grešili. Vzemimo za primer samo kose, ki jih je slovenska industrija izdelala določeno število. Ker pa trgovina ni poznala točno, kakšne vrste kos potrebujejo določeni predeli Slovenije, ni mogla pravočasno vplivati na industrijo ter je porazdelila prebivalcem take kose, kot jih je prejela od industrije. Tako je nujno prišlo do težav. Kraševci je dobil koso, ki jo lahko uporabljajo samo v Prekmurju, ali obratno. Če upoštevamo, da industrije nič ne obremenimo s tem, če jo pravočasno obvestimo, kakšne vzorce želi naše delovno ljudstvo, potem vidimo, da je v tem pogledu trgovina storila vse premalo.

Zaradi nepopolnega pregleda nad potrebami se večkrat zgodi, da industrija v nepravem času izdeluje blago, ki je izrazito sezonskega značaja. Tako smo dobili te dni iz Kraljevega večje količine dimnih cevi, ki pa jih ni bilo mogoče prodati, ker jih ljudje kupujejo šele v pozni jeseni. Isto velja za peči, s katerimi so Nabavno prodajne zadruge dobro založene, ki pa jih tudi ne bo mogoče prodati pred pozno jesenjo. Vse to povzroča zastoj denarnih sredstev teh združ. Treba bo najti novih načinov razdeljevanja tega blaga, da se sprostijo krediti, ki so vloženi v te velike nabave. To bomo dosegli bodisi s sprostitvijo tega blaga, bodisi s tem, da kakor koli omogočimo potrošnikom, da predčasno nakupijo te predmete.

Ugotavljanje potreb ni važno samo v slovenskem merilu, temveč tudi v jugoslovanskem. Če bi poznali potrebe, obenem pa seveda tudi produkcijo, se ne bi dogajalo, da je dobila Slovenija kontingent papirja iz Hrvaške, Hrvaška pa isti kontingent papirja iz Slovenije. Prav tako je bilo z drvmi, čevlji in podobno.

Najvažnejši vzrok, da potrebe še niso v celoti ugotovljene, je verjetno ta, da je naš novi razdeljevalni aparat državnih in združbenih sektorjev vse preveč poenostavil svojo nalogo v tem, da prodaja že proizdan kontingent blaga, torej da vrši izmenjavo blaga od proizvodnje do potrošnje popolnoma šablonsko, ne glede na različnost potreb prebivalstva, po ključih, ki so jih odredili organi oblasti. Temu enostranskemu pojmovanju trgovine je kriv predvsem oportunističen razdeljevalni aparat, to je zlasti zaslužkarstvo. Ministrstvo trgovine in preskrbe je napravilo odločne korake, da se te napake čimprej odpravijo.

2. Ali se pri nas dogajajo primeri kopičenja blaga po tovarnah in skladiščih?

»Zvezna kontrolna komisija je ugotovila, da v mnogih panogah potrebuje razdeljevanje tri do štirikrat toliko časa kot pa proizvodnja. Doslej smo posvečali vprašanju razdeljevanja vse premalo pozornosti. Reči pa moram, da ugotovitve Zvezne kontrolne komisije v pogledu zastajanja blaga po skladiščih ne veljajo v vsem tudi za republiko Slovenijo. Z redkimi izjemami je našemu trgovinskemu aparatu uspelo, da je sicer z manjšo zakasnitvijo, vendarle pa sproti prevzimal kontingente industrijskega blaga, ki so bili dodeljeni naši republiki. Zaradi objektivnosti moram poudariti, da je to posledica objektivno boljših pogojev Slovenije v primeru z drugimi republikami: manjše ozemlje, mnogo boljše prometne zveze, bližina proizvodnje, zlasti težje prenosljivega blaga, mnogo manjše število oskrbovancev in večje število strokovno sposobnega kadra.

Je pa še vedno dosti primerov, ko blago zastaja po skladiščih. Tako je na Jesenicah v skladišču 500 ton žice, pocinkane pločevine in cevi, ki jih povsod nujno potrebujejo. V skladiščih so večje količine sezonskega blaga, ki v tem času ne gre v promet. Prodaja tega blaga bo treba olajšati bodisi s sprostitvijo, bodisi s pocenitvijo.

Ukrep, da naj se potrošniki oskrbe s premogom do 15. julija, ker bodo poznaje železniški vagoni rezervirani za druge namene, to je, za žitno, sadno, sladkorno kampanjo itd., ni dosegel svojega namena. Po dosedanjih poročilih se

je oskrbelo s kurivom za prihodnjo zimo komaj 5% prebivalstva. Če bi ta ukrep dosegel svoj namen, bi bilo rešeno vprašanje preskrbe potrošnikov s kurivom, ki bo jeseni ogrožena zaradi pomanjkanja prevoznih sredstev. MLO okroglega mesta Ljubljane je pospešil prodajo lignita s tem, da je omogočil nabavljanje z odplačevanjem v šestih mesečnih obrokih, to pa v obliki posojila, ki ga bo nudila Mešna hranilnica ljubljanska po skrajšanem postopku in po znižani obrestni meri 5%.

Skladišča so delno natrpana z blagom, ki čaka na izvoz in katerega ni mogoče prodati v naših republikah (cement, del železine, želatina, les).

3. Ali so se tudi v Sloveniji dogajali grobi primeri podražitve blaga zaradi nepotrebnih vmesnih posredovalcev?

»Po posebni zvezi uredbi smeta biti na poti od proizvodnje do potrošnje največ dva posrednika, en grosist in en detajlist. Kot pa je ugotovila Zvezna kontrolna komisija, te uredbe niso z vso doslednostjo izvajali, posebno v ostalih večjih republikah. Se najlaže je bilo mogoče izključiti potrebne vmesne posrednike v Sloveniji. Zato pri nas posebno grobih primerov kršitve te uredbe ni bilo. Vendar pa so tudi pri nas grešili na škodo potrošnika, in sicer v treh smereh:

a) Državna grosistična trgovska podjetja so večkrat zahtevala, da mora iti skozi njihove roke tudi blago, ki bi ga bilo lahko laže in ceneje dobaviti neposredno iz tovarne do potrošnika. Tako je n. pr. državno podjetje z železnino zahtevalo, da bi tudi stroje, ki jih je naročilo neko industrijsko podjetje, dobavili preko »Železnice«, kar bi jih podražilo za 3%.

b) Zaradi nepravilne razmejitev poslovanja med državnimi veletrgovinami in združbenimi blagovnimi centralami, se je posebno pri »Železnici« in »Usteksu« večkrat zgodilo, da sta blago prevzela iz tovarne ali od UNNRE, zaračunala svoj dohodek, nato pa del blaga prodala okrogli blagovni centrali v Celju ali Mariboru, ki je spet zaračunala svoj brutto dobiček in šele potem razdelila blago detajlistom. To dvojno zaračunavanje se je v glavnem že odpravilo.

c) Dostikrat so grešili proti tej uredbi tako, da so dopuščali vmešavanje dveh posrednikov tudi pri blagu, ki bi ga bilo možno razdeliti celo brez posredovalcev. To velja za nekatere vrste obutve, ki je tipizirana za mnoge vrste gradbenega materiala, za večje kose železnice itd. Prav tako je z nekaterimi vrstami tekstilij, ki so tipizirane, n. pr. platno. Treba bi bilo proučiti vsako panogo posebej in za vsako zgraditi ustrezen razdelilni aparat.

4. Ali so se pokazale napake v sodelovanju z državnimi in združbenimi sektorjem in kakšne? Ali so se pojavile pri državnih trgovskih podjetjih monopolistične tendence?

»V začetku so bile te napake precej pogoste, danes pa je sodelovanje znatno izboljšano. Razumljivo je, da pride do raznih trenj, saj je moral nabavno-prodajni združbeni sektor tako rekoč preko noči nadomestiti številne zasebne trgovine. V tem kratkem času pa ni bilo mogoče vzgojiti novega združbenega kadra, ki bi znal pravilno postavljati odnos do državnega sektorja. Tako so večkrat posamezne zadruge gledale v državnih trgovinskih podjetjih nezazeleno konkurenco. Posebno očitno se je to pokazalo v ustanovitvi Na-Me. Pa tudi državne veletrgovine mnogokrat niso upoštevale težav, s katerimi se morajo boriti mlade zadruge, ki še nimajo izkušenj, in so dajale prednost zasebni trgovini, ki je bila mnogo bolj večja in izkušena v porazdeljevanju gotovih predmetov.

Opazili smo izrazite monopolistične tendence, tako pri državnem kakor tudi pri združbenem sektorju. Skoraj vsa državna podjetja so hotela, dobiti zaščito s posebnimi uredbami, ki bi jim zagotovile privilegiran položaj. To se je pokazalo pri »Vinu« d. d., »Železnici« in »Kurivoprometu« itd. Monopolistični položaj teh podjetij je povzročal birokratsko netrgovsko poslovanje, preveliko režijo, pomanjkanje blaga na trgu itd. Tudi v predelih, kjer so poslovali samo nabavno-prodajne zadruge, so te izrabljale svoj položaj na škodo potrošnikov.

Brezpogojno je treba uvesti zdravo tekmovanje v kakovosti, ceni in hitrosti preskrbe blaga med vsemi tremi sektorji. Državni in združbeni razdeljevalni aparat bo ljudska oblast ščitila pred nesolidno konkurenco zasebnega sektorja, toda pozdravila bo vsako zdravo pobudo zasebnega sektorja, ki bi koristila preskrbi potrošnikov. Ljudska oblast ne bo nikoli ovirala zdrave pobude zasebnega sektorja samo zaradi tega, da bi zaščitila državni ali združbeni razdeljevalni aparat pred morebitno izgubo ali nezaželenim tekmovanjem. Samo v borbi z iznajdljivostjo in izkušnjami zasebnega sektorja naj dokaže državni in združbeni razdeljevalni aparat svoje sposobnosti. To bo koristilo predvsem potrošnikom, obenem pa tudi samim podjetjem. Prisljuna bodo v mnogočem spremeniti svoje dosedanje delo in ga postaviti na res trgovsko osnovo.

Nezdrave monopolistične tendence so se pokazale tudi v tem, da so državna trgovska podjetja in zadruge hotele ustvarjati velike dobičke, kar sploh ni namen državnih in združbenih prodajal. V nobenem primeru ne more biti ustvarjanje dobičkov povod za uredbe, ki bi omogočile državnemu in združbenemu sektorju monopolistične položaje.

5. Kako bi bilo treba razširiti in izboljšati mrežo razdelilnega aparata?

»Z ustanovitvijo glavnih uprav industrijskih tovarn določene vrste proizvodnje bo mogoče gotove vrste tipiziranega blaga, ki ga ne proizvajamo množično, dobavljati neposredno prodajalcu. Nadalje bi bilo potrebno zgraditi mrežo državnih prodajalcev na drobno, in to v republiškem obsegu, kar naj bi veljalo za trgovine, ki jih je treba povezati v celoto in ki bi poslovale v večjih krajih, ali pa začeti takoj s čim hitrejšo izgradnjo mestnih ljudskih trgovin. Te bi razdeljevale predvsem blago, ki je krajevne značaja, kot n. pr. mestne ljudske trgovine s kurivom z manufakturo in podobno. Tudi podružnice državnih veletrgovin naj bi imele svoje oddelke, ki bi poslovali kot prodajalci na drobno. Pri mnogih strokah bo treba prodajalce na drobno povezati neposredno z državno veletrgovino. Nujno pa je seveda še nadalje utrjevati naš nabavno-prodajni združni sektor ter ga zlit z državnim razdeljevalnim aparatom v celoto. Za izboljšanje preskrbe je brezpogojno potrebno vključiti v našo distribucijo tudi prodajalce na drobno zasebnega sektorja.

6. Ali se bodo izboljšali administrativni postopki pri dodeljevanju blaga?

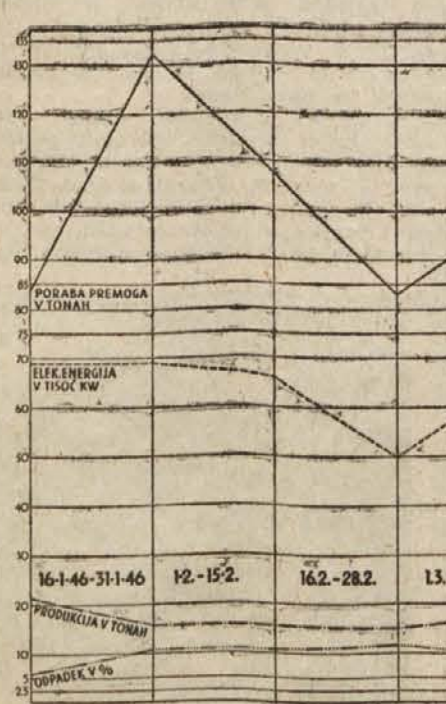
»Prav gotovo in v najkrajšem času. Precejšnje olajšave v administrativnem poslovanju so medtem že stopile v veljavo. Po uredbi zveznega ministra je mnogo doslej racioniranih predmetov spet v prosti prodaji, n. pr. gradbeni material, del železne galanterije itd. Čeprav je sprostitve blaga največje jamstvo, da bo blago hitreje razdeljeno, vendar vsega blaga še ni mogoče sprostiti. Za blago, ki je sicer sproščeno, pa z njim trg še vedno ni nasičen, tako da je še vedno možno z njim spekulirati, smo uvedli razdeljevanje na družinske knjižice. S temi knjižicami so odpravljene nakaznice ljudskih odborov. Potrošnik prejme blago v določeni količini pri prodajalcu na drobno, ki mu samo označi, da je določeno količino blaga že prejel. Tako je onemogočeno spekulativno nakupovanje.

Težka ovira v nakazovanju blaga je bila okolnost, da so nakaznice veljale samo v določenem okrožju. Tako je bil oviran promet med okrožji. Z nakaznico Mešnega ljudskega odbora v Ljubljani n. pr. nisi mogel kupiti blaga v Kranju, pa čeprav ga v ljubljanskih trgovinah ne bi bilo mogoče dobiti. Nujna naloga našega ministrstva je, da čimprej uvede nakaznice, ki bodo veljale za vso Slovenijo. Zvezno ministrstvo je zagotovilo, da bo julija uveden enoten sistem nakaznic za vso Jugoslavijo. To bo izredno olajšalo promet med posameznimi republikami.

S temi ukrepi bomo administrativni del nakazovanja blaga znatno izboljšali, kar je nujno, saj je zastoj razdeljevanja blaga v večji meri krivo administrativno poslovanje kot pa tehnično razdeljevanje.

Marsikaj je še nepopolnega v naši trgovini, kar bi lahko uredili in izboljšali. Gotovo pa je, da je mnogo pritožb potrošnikov, ki gredo na račun razdelilnega aparata, neutemeljenih. Ljudje ne poznajo težav, s katerimi se mora boriti naša trgovina, zlasti pa mladi državni in združbeni sektorji, ki nabirata prve izkušnje. Ta razgovor naj pomaga seznaniti potrošnike z objektivnimi pogoji, s katerimi mora računati naš razdelilni aparat, da bodo znali pravilno presojeti pomanjkljivosti in če bo treba tudi s svojimi močmi sodelovati pri odpravljanju napak.

Graditi in se pri tem učiti — učiti se, da bi potem še bolje gradili!

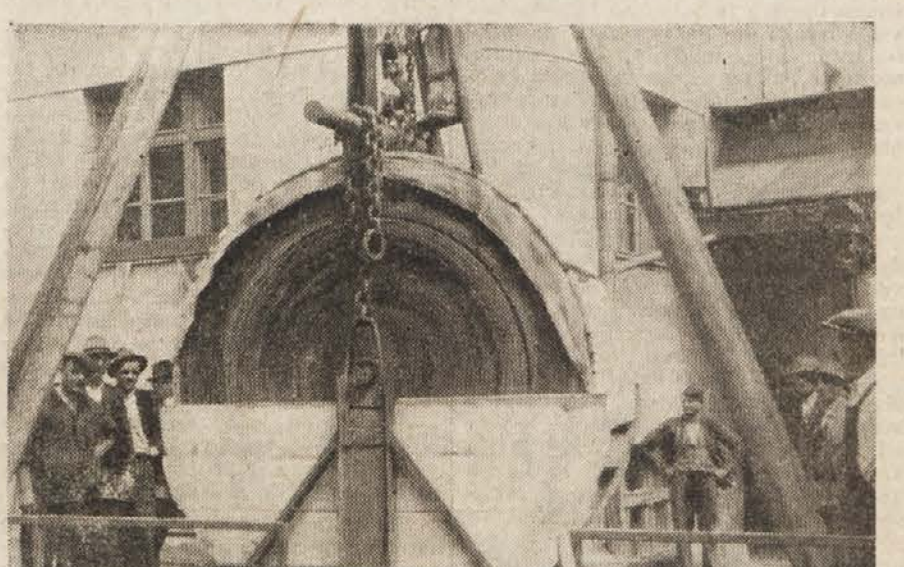

V tovarni gumijastih izdelkov v Kranju je produkcija rasla, s štednjo materiala pa so delavci znatno znižali porabo premoga in pogonske energije.

Naša industrija gumijastih izdelkov si je z izboljšanim izdelave regenerata znatno opomogla

Kadar slišimo o tovarni gumijskega, pomislimo obenem že na gumijaste obročje za kolesa kot da je to edino, kar tam delajo. Vemo, da je v Kranju tovarna gumijastih izdelkov, pa se nam čudno zdi, da ni dovolj gumijastih obročev in zračnic na razpolago. Ne pomislimo, da mora ta tovarna v prvi vrsti izdelovati razne tehnične predmete za vse panoge industrije, za železnico, za naše čevljarne itd. Najbrž tudi ne vemo, da so v Kranju izdelali 320 m dolg in 4400 kg težak gumijast trak za borski rudnik. Transportnih trakov še nikoli nismo iz-

daljo. Za železnico izdelujejo razne cevi za zavore, za parno gretje, za izpiranje koltov, dovajanje plina itd. Pomembna je tudi produkcija gumijastih podplatov, podpetnikov, opank in gumijastih delov za škropilke, ki jih uporabljajo vinarji. Največji uspeh pa so dosegli z izdelavo transportnega traku za borski rudnik. Temu pravijo v Kranju »uspeh meseca maja«. Kljub temu, da nimajo v tovarni vseh potrebnih priprav za izdelavo tako velikih predmetov, so transportni trak dokončali 15 dni pred predvidenim rokom. Posebne za-

Transportni trak za borski rudnik na dvorišču tovarne v Kranju pred odpremo.

delovali doma, vedno smo jih uvažali od drugod. Transportni trak za borski rudnik pa po svoji dolžini in teži prekaša vse, kar koli so pri nas naredili iz gumijskega.

Kot najvažnejše nas pa mora zanimati vprašanje surovine. Na svetovnem trgu je splošno pomanjkanje kavčuka. Skrbno so morali v Kranju pomisliti, kako bodo najbolj koristno uporabili pišle zaloge in še bolj pišle pošiljke surovine. S tem, kar smo imeli po osvojitvi, bi nam v normalnih prilikah zadostilo komaj za en mesec, pravijo. Pa so začeli iz gumijastih odpadkov izdelovati regenerat, ki služi deloma kot nadomestilo za kavčuk. S tem in z največjo štednjo so uspeli zadostiti z gumijastimi predmeti najnujnejšim potrebam našega gospodarstva. S kavčukom, ki so ga imeli na razpolago, so izdelali za 400% več gumijastih predmetov, kot bi jih sicer z isto količino, poleg tega pa tudi po kvaliteti ne zaostajajo mnogo za predvojnimi uspehi.

Tudi regenerata nismo prej nikoli izdelovali doma. Za to so posebne tovarne v inozemstvu, ki imajo že dolgoletno prakso. Uspehi, ki so jih dosegli v Kranju z izdelavo regenerata, so prav za vidljivi in so celo dosegli evropske. Kvaliteto regenerata preizkušajo tako, da vzamejo iz njega izdelan trak v preseku 1 cm 2 in ga na posebnem stroju obteže. Prvi lanski poizkusi so zdržali 35 kg, letos pa že dosežejo 60 do 65 kg, v zadnjem času celo 70 kg. S tem smo dosegli stopnjo najboljšega uvoženega regenerata.

Napori in prizadevanja delavcev, mojstrov in obratnega inženirja so v Jugoslovanski tovarni gume v Kranju šli predvsem za tem, da dosežejo to stopnjo. Čim boljši je namreč po kakovosti regenerat, tem manj mu je treba dodajati surove gume, tem več se lahko prištedi manjkajoče surovine pri izdelavi kvalitetno dobrih predmetov. Bistvo regeneriranja je v tem, da preidejo gumijasti odpadki in obrabljeni gumijasti predmeti iz elastičnega stanja v plastično. V Kranju so z vestnostjo in natančnostjo pri delu, s sistematičnimi poizkusi, na katere vplivajo različni pogoji: temperatura, pritisk, čas kuhanja itd., stalno izboljševali produkcijo regenerata in tako končno dobili ustrežajoče recepte ter omogočili nadaljnje obratovanje.

Najvažnejše, kar izdelujejo v tovarni gumijskega v Kranju, so različni tehnični predmeti za industrijo. Prav sedaj izdelujejo klinaste jermene iz gumijskega prenos pogonske sile na najmanjšo raz-

sluge pri tem delu imata tovariša Tone Oman in Jože Markovič. Odgovarjala sta za vulkanizacijo in sta se tega lotila z vso natančnostjo in silno previdnostjo, da je delo enakomerno teklo, se trak pravilno hladil itd. Dnevno sta vztrajala skozi tri tedne po 12 do 16 ur pri delu. 15. maja je bil izgotovljen transportni trak, ki je bil zvit v kolobar, visok skoraj za dva človeka.

Zaradi drugih potreb so za nekaj časa opustili izdelovanje gumijastih obročev za kolesa, pač pa na veliko vulkanizirajo in popravljajo delno obrabljene gume. Kmalu bodo začeli tudi spel izdelovati nove. Nabavili so stroje za obnovo avtoplaščev in jih namestili v dosedanjih sušilnicah, ki jo bodo prenesli v novo zgrajen večji prostor.

Praden dobimo iz surove gume in regenerata gotov izdelek, imamo v glavnem tri stopnje tehnične predelave: mešanje, pripravljane surovcev in vulkaniziranje. V valjarni ali mešalnici se v mešalnih valjih gnete kavčuk in regenerat, ki mu med mešanjem dodajajo različne primesi: žveplo, saje, mineralna polnila, različna olja, barvila itd. Po nekako 45 minutah, ko je vse temeljito vmešano, odrežejo zmes, ki se je oprljala valjev v obliki za prst debele, testu podobne plasti.

V naslednjem oddelku pripravljajo iz te zmesi surovce. V velikih kalandrih polzi med štirimi valji mehka gumijeva zmes in se tako razvleče v plošče. Na kalandrih tudi gumirajo tkanine, tako da med valje spuste blago in se vanje vtisne mehka gumijeva snov. Tretji postopek je vulkanizacija, ko preide zmes v elastično stanje. Na hidravličnih, s paro gretih stiskalnicah vulkanizirajo surovce ali v kalupe napolnjeno gumijevo zmes, deloma pa tudi v koflih, kjer so surovci izpostavljeni vodni pari ali vročemu zraku.

S 15. aprilom so v tovarni v večini oddelkov uvedli norme, vendar jih bodo lahko dokončno utrdili po ureditvi vprašanj glede surovine in po uvedbi enotnih zmesi. Ze takoj v aprilu pa so delavci presegli produkcijski načrt za 17,51%. Zelo so se tudi zavzeli za štednjo materiala in v mesecu aprilu so zmanjšali odstotek odpadkov napram januarju za 27%. Porabo pogonske energije so v istem razdobju znižali za 8,4%, premoga pa za 50,2%.

Važno funkcijo opravlja v tovarni mehanična delavnica. Med vojno so bili posamezni deli strojev zelo obrabljeni. Vse to so zdaj doma popravili in marsikak del naredili na novo. Trovaljničnik kalandar so v 10 dneh razstavili in mu zamenjali ležaj. Delavci povedo, da so za tako delo svoj čas porabili najmanj 14 dni. Zdaj izdelujejo tudi večino kaplupov za najrazličnejše predmete.

Čeprav bi stari strokovnjaki trdili, da s tem, kar so imeli v tovarni na razpolago, ne bo mogoče dolgo obratovati, so vendar delavci kranjske tovarne za gumijaste izdelke dosegli lepe uspehe. S svojimi izdelki v marsičem koristijo obnovi in dokazali so tudi, da zmoremo v naših tovarnah izdelovati take predmete, kakršnih nismo še nikoli prej.

V Ulcinju so ustanovili gozdarski svet

Pri okrajnem ljudskem odboru v Ulcinju so osnovali gozdarski svet, v katerega so vstopili predstavniki antifašističnih organizacij. Svet ima nalogo, da rešuje vsa vprašanja glede pogozdovanja goličav in zaščite gozdov.

Velik uspeh lovcev na morske gobe iz Krapnja pri Šibeniku

Flotilja lovcev na morske gobe iz Krapnja pri Šibeniku se je vrnila z 22-dnevnega lova. 105 lovcev s 13 aparati je preživel 20 dni na lovu na morske gobe na področju med otokoma Pag in Solta. Ulovili so več kot 300.000 morskih gob. Te dni se pripravljajo lovci na morske gobe na tretje potovanje.

Koloradski hrošč, najhujši uničevalec krompirja, straši

Ze v drugi polovici prejšnjega stotletja, odkar so se raznesle prve vesti, da koloradski hrošč v Ameriki nezadržno napreduje in uničuje na svoji poti vse krompirjeve nasade, se je postal vsch dežel skoraj paničen strah pred tem zajedavcem.

Česar so se takrat tako bali, to smo doživeli mi. Kakor da ni bilo dovolj nesreč, ki jih je prizadejal nemški okupator naši deželi, je zanesel s svojim krompirjem še tega hrošča v neki naš krompirjev okoliš. Šele pred nekaj dnevi je bilo ugotovljeno to žalostno dejstvo in takoj so bili storjeni vsi koraki, da se z vsemi možnimi sredstvi in razpoložljivimi delovnimi močmi v kali zadušijo to gnezdišče koloradskega hrošča. Ker pa obstaja nevarnost, da je okupator še v kak drug naš kraj zanesel zajedavca, moramo postati vsi pozorni na njega in zastaviti vse svoje moči, da ga odkrijemo in takoj uničimo.

Predvsem moramo hrošča vsi dobro spoznati. Naj letos ne bo človeka na slovenski zemlji, da se ne bi naučil spoznavati koloradskega hrošča. Ves čas, odkar so krompirjeve rastline zelene, naj lastniki ali zakupniki polja čisto (vsaj enkrat tedensko) skrbno pregledajo svoje krompirjeve nasade. Vsako sumljivo najdbo hrošča ali ličinke ali jajčka naj takoj javijo krajev. ljudskemu odboru, ki bo po najhitrejši poti o tem obvestil ministrstvo za kmetijstvo in gozdarstvo Slovenije ter dostavil vzorec najdenega zajedavca v dobro zaprti pločevini nasti škattli ali steklenici Kmetijskemu raziskovalnem zavodu v Ljubljani. Na enak način naj obvestijo oblast vsi več ali manj slučajni obiskovalci polj, če najdejo na krompirju sumljive zajedavce. Neizmerne važnosti za našo krompirjevo deželo bo, če takoj najdemo prve hrošče, ki jih bomo mogli zanesljivo uničiti s še dovolj nizkimi stroški. Če pa bi prezrli pojav prvih hroščev in jim tako pustili časa, da se razmnožijo in razširijo na večje površine, tedaj jih ne bi mogli več iztrebiti in bi za naprej imeli neprestano velike stroške z zatiranjem zajedavca, če bi hoteli v deželi sploh še ohraniti krompir.

Koloradski hrošč ali krompirjevec je 1 cm dolg, podolgovat, od zgoraj zložen, spodaj pa ploščat. Zelo značilna je njegova barva prednjih kril ali pokrovk, ki so svetlorumena in ima vsaka po dolgem pet črnih prog. Po truhlu je hrošč rdečkastorumen. Opazna zadnja krila so rožnatočrna, ki pa se v miru ne vidijo, ker jih pokriva pokrovke. Svetlordečkastorumen ovratnik ima 11 črnih lis, od katerih je srednja največja in ima obliko črke V.

Pomarancastorumen jajčka so 1,5 milimetra dolga, valjasto podolgovata in so v kupčkih po kakih 30 tesno drug ob drugem prilepljena na spodnjo listno stran.

Odrasla ličinka je približno 1,2 cm dolga, ima močno debel in navzgor izbočen zadek, ki pa se proti koncu zoži. Sprva je rdeča, pozneje pa svetlorumena. Le glava, ovratnica, noge in dve vrsti bradavičastih pik ob straneh trupa so črni.

Buba je zamazanordecbe barve, je 1 cm dolga in jo najdemo v zemlji 5 do 30 cm globoko.

Hrošč je, kakor vidimo, tako značilen, da ga ne moremo zamenjati z drugimi hrošči, zlasti ne s koristnimi poljnicami. Pač pa marsikdo, ki še ne pozna koloradskega hrošča, rad zamenja njegovo ličinko z rumeno in črno-pikasto bubo poljnice. Vendar pa obeh ne moremo zamenjati, če pomislimo, da polnična buba miruje prilepljena na krompirjevo listje in je brez nog, dočim se ličinka koloradskega hrošča premika s tremi pari nog in objeda liste. Tudi živahne temnosive ličinke pikapolonice, ki žo listne uši, se po barvi in obliki lahko ločijo od ličink krompirjeve.

Hrošči prilezejo spomladi iz zemlje,

kjer so prebili zimo 10—20 cm globoko, a nekateri tudi do 70 cm globoko. Prikazejo se na površini proti koncu aprila ali v začetku maja. Tedaj je navadno že posajeni krompir ozelenel in hrošči se takoj spravijo nanj in mu objedajo prvo zelenje. Kmalu prično odlagati samice jajčka na spodnjo stran listov. Vsaka samica, ki v ostalem živi 2 leti, odloži vsako leto povprečno 700—800 jajčk. Iz jajčk se v 5—12 dneh izležejo ličinke, ki še pozrešneje kakor hrošči objedajo listje in, če jih je mnogo in jih pustimo v miru, objedo vse listje do golih reber. Včasih se celo listna rebra, peclje in stebela požoro, da ostane krompirjeva njiva sredi poletja povsem prazna. Ličinke dorastejo v 2—3 tednih, nakar se podajo v zemljo, kjer se zabujijo do 30 cm globoko. Buba leži v zemlji približno teden dni, ko se iz nje izvije hrošč. Ta se v nekaj dneh pojavi na površju zemlje in si poišče gostitelje, t. j. krompirjeve rastline. Jeseni, včasih že avgusta, se hrošči podajo prezimovat v zemljo. Tu ostanejo včasih nepretrgoma dve zimi, kakor da bi pozabili, da se je tudi zanje prebudila pomlad. Večina hroščev pa po 7 do 8-mesečnem prezimovanju začuti prvo pomlad in zapusti zemljo.

Razvoj od jajčk do hroščev traja običajno 5—6 tednov. V Ameriki razvije zajedavec letno tri rodove, v južni Franciji dva, v Nemčiji enega.

Hrošči se od časa do časa dvignejo visoko v zrak in tedaj jih veter zaneso zelo daleč. Na ta način se je hrošč v Ameriki in Franciji razširil vsako leto za 150 do 300 km. Na stojiščih in tekočih vodah plavajoče hrošče lahko daleč zaneso in tako tudi voda pomaga pri njegovem širjenju. V oddaljenejših kraje pa se hrošč najlaže zaneso s tovori kmetijskih pridelkov. Tudi z drevesci, ki so rasla v rahli zemlji v bližini okuženega krompirjevega polja, lahko prenesemo hrošče, ki so sli zimovat v drevesnico. Kot slepi potniki na ladjah, vlakih in raznih drugih vozilih se hrošči prepelejo na velike daljave in se tako razširijo.

Koloradski hrošč je bil večkrat z ladjami prepeljan v Evropo, a vsakičkrat se je posrečilo zatreti ga, preden se je razširil. A leta 1922 so v Franciji v okolici Bordeaux našli že tako veliko njegovo leglo, da ga niso mogli več zatreti. Okuženo je bilo že 250 ha zemlje z njim. Od tu se je hrošč razširil po vsej Franciji in je leta 1935 že prodiral v Belgijo, 1936 v Nemčijo in Španijo, 1937 pa v Švico in Nizozemsko. Med vojno je živel v Evropi v posebno ugodnih razmerah za njegovo življenje in je, kakor se sliši, že trdo potrkal na vrata Češkoslovaške in Avstrije. Leta 1944 ga je nemški okupator zanesel k nam.

V prvem času njegovega uživanja

V Ljubljani bodo začeli graditi stanovanjske hiše

Mestni odbor je sklenil v sporazumu z gradbenim ministrstvom LRS, da najame posojilo ca 100 milijonov din za gradnjo stanovanjskih hiš v mestu Ljubljana. Strokovnjaki gradbenega oddelka pri MLO so že pričeli z izdelavo načrtov tipiziranih hiš, ki bodo morale odgovarjati potrebam današnjega časa. Istočasno si bodo rezervirali primerne parcele pri Upravi mestnih in državnih zemljišč v Ljubljani. Ko bodo gradbeni strokovnjaki še ta mesec dovršili načrte in napravili proračun, bo Izvršni odbor MLO določil višino najetega posojila. Po prvem splošnem načrtu naj bi zgradili v centru in predmestjih hiše v blokih, pritične in v enadstropne tipizirane 2 do 6 stanovanjske hiše z okrog 500 stanovanj. V centru bodo zidali hiše s posebnim poudarkom na prilagoditvah k okolici.

Z zgraditvijo teh stanovanjskih

na krompirju je škoda od krompirjeveca bila nepopravljiva. Saj so ljudje bili brez moči proti njemu. Morali so opuščati saditev krompirja, cene krompirja pa so hudo narasle. Ščasoma so le bili najdeni učinkoviti načini borbe z njimi, zlasti odkar se je uvedlo škropljenje z arzenikovimi pripravki. Od tedaj škoda od zajedavca ni več tako strašna. Toda njegovo zatiranje je drago in je zato tudi krompir, ki je pridelan v okuženih krajih, mnogo dražji.

Kako zatiramo zajedavca? Če je bil hrošč na kakem mestu najden, je treba takoj s pomočjo oblasti podvzeti sledeče ukrepe:

Skrbno preiščemo okuženo mesto in sosedna polja ter na rastlinah najdene hrošče, ličinke in jajčka pobereemo in jih na mestu uničimo. Nato porujemo vse rastline na okuženem prostoru, jih znesemo v sredo tega prostora, kjer skupljemo nekaj metrov globoko jamo ter vanjo zmečemo poruvano krompirjevo, ki jo polijemo v jami s surovim bencolom in nato jama zagrebemo. Tako izpraznjeno polje preorjemo, zemljo pa presejemo ter poiščemo in uničimo v njej skrite hrošče, bube in ličinke. Zatem ves okužen prostor polijemo s surovim bencolom ali petrolejem (5 litrov na vsak m²), ali pa vbrizgamo v zemljo ogljikov žveplec (100 gr na vsak m²). Na okuženem polju pustimo rasti do pozne jeseni nekaj krompirjevih grmušljev, da se na njih zbirajo še preostali zajedavci. Te rastline skrbno vsak dan pregledamo in najdene zajedavce uničimo. Vse bližnje krompirjeve nasade vsaj 500 m naokoli takoj poškopimo z arzenikovimi pripravki, t. j. s svinčnim ali panenim arzenatom o 0,4% vodni raztopini. Škopimo večkrat, tako da so rastline vedno dovolj pokrite s strupenim škropivom. Vsa krompirjeva polja v okolišu 5 km od okuženega mesta preiščemo kolone, ki jih lahko po večini sestavljajo otroci, vse do jeseni. V neposredni bližini prvotnega legla pregledujemo polja vsak dan, najprej v krogu do 2 km polmera vsaki 4 dni in v krogu do 5 km polmera vsake 4—8 dni po oddaljenosti. Iskati zajedavca in škropiti moramo še prihodnji dve leti, ker je znano, da hrošči lahko ostanejo v zemlji do 18 mesecev. Iz okuženega kraja in iz zaščitnega pasu 20 km naokoli se preprovo izvažanje krompirja in krompirjeve, nadalje vseh sadik s koreninami, zemlje in gnoja za dobo treh let.

Če pa se je zajedavec že močno nasidral na večjih površinah, moramo v tem kraju redno vsak teden v času rasti pregledati nasade krompirja in zajedavce uničiti, nasade pa redno škropiti z arzenikovimi pripravki.

Pohitimo le brž vsi na delo in na boj s koloradskim hroščem za naš krompir!
Inž. Janežič Franjo

Ljudje okrog Pilštanja z veliko vnemo obnavljajo domove

Delavci iz Celja in Maribora so nas že enkrat obiskali. Čeprav tu ni industrije, niti večje obrti, jim je Kozjansko ugajalo. Parno žago in izdelovalnico cementnih strešnikov v Kozjem, morda še apnenici v Kozjem in pod Pilštanjem prištevamo h kozjanski industriji, pa si lahko mislite, kako živahen promet vlada v tem kotičku.

Zadnje nedeljo sem se razgovarjal z našimi pogorelci. Srečal sem mladenco Ivanko Gnusovo in jo vprašal, kako se preživlja, ko nima staršev, nima strehe, nima doma, ki ga je okupator požgal. Veselo mi je pripovedovala: »Z bratom Janezom sva si že nalomila kamenja in ga spravila na kup, da bova zidala. Sama sva otesala 10 velikih debel. Zdej se nama je še posrečilo, da sva dobila pod Medvednico nekaj dreves, ki jih je veter podrl. Radi so nam jih dali, ker bi jih sami itak nikamor ne spravili, v gozdu pa delajo napoto zdravemu drevju. Res je da prideš tja samo z dobro okovanimi čevlji. Ker jih midva nimava, sva se plazila do pod vrha bosa. Oklestila sva vejčve, razžagala in olupila za dobre štiri vozove stavbnega lesa. Najbolj težavno je bilo spraviti les do dovozne poti, pošteno sva se potila, preden sva debela zvelkla po grapah navzdol. Vem, da bom morala še marsikam na dno, predno odslužim to in ono, vem pa tudi, da si bom postavila svoj dom, pa naj pride karkoli.« — Vesel sem bil te deklinje.

Nedaleč je domačija tov. Franca Pešca, Okupator ga je takoj ob vdoru na našo zemljo izgnal. Ko se je lani po osvobojenju vrnil, je našel le ožgano zidovje. Sam si je postavil zasloni stanovanjsko kolibo, a hišo je že pokril, ostalo pride na vrsto morda še letos.

Malo naprej zopet zagledaš novo pokrito ostriše. Tam je stal dom tov. Zlendra, ki je sam, že v letih in brez otrok. Zato sta se dogovorila z bližnjim sosedom Martinom Bevcem, ki ima družino in mu je okupator upepelil hišo, da si zgradi skupen krov. Videl sem ju večkrat, kako si sama, brez najete pomoči gradita zidovje, tešeta les za hišo in kopljeta temelje za hlev. Zanimal me je uspeh dela, pa smo sestavljali bilanco. Izračunali smo, da sta sama opravila nič manj kakor 2.880 delovnih ur, vrednost dela predstavlja čez 29.000.— din, vrednost materijala pa dobrih 50.000.— din. V gotovini sta izdala le 12.000.— din za tisti material, ki ga sama s svojimi rokami nista mogla prinesati. Ostali material sta si nabavila na ta način, da sta ga dobaviteljem odslužila s svojim delom. Preden bo hiša dograjena, bo še mnogo truda, ki se ga ne

strašita, kajti vztrajno delo prebude vse težkoče.

Zamaknil sem se in gledal na Vinogoro nad Pilštanjem. Pusto je tam, nobene bajtice, vse je zločinški okupator požgal. Tu je bil nastanjen najrevnejši del Kozjanskega. Krenil sem na vrh in med potjo ogledoval ostanke ali boljše sledove, kjer so poprej stala borne kočice. Čim sem prišel na vrh, sem se oglašil pri tov. Čerliču. Tik pred okupacijo si je postavil novo hišico, ki ji okupator ni prizanesel. Sedaj zopet zida in je spravil svojo družino že pod streho, čeprav ima bolno roko in se je že pobratil z Abrahamom. Rad se spominja časov, ko so se pri njem mudili naši partizani, ki so imeli tu najlepšo opazovalno točko proti Bučam in Kozjemu, od koder so šestokrat prihajali okupatorski zločinci na svoje roparske pohode preko Vinogore. Kakor Pešec se je tudi Čerlič navduševal za ovčereje, ki bi donasala lep vir dohodkov in bi se zapuščena ped zemlje umno izkoristila. Rekel je, da bi rade volje pristopil v takšno zadrugo.

Obiščem bližnjega soseda tovariša Ferliča. Tudi on si je na vrhu Vinogore postavil svoj dom, nekoliko vstran od požganega, da je zaščiten pred vetrom. Teško je bilo spraviti material na vrh, toda z dobro voljo je šlo in je sedaj svojega uspeha tembolj vesel. Naporna pa je oskrba z vodo, ki jo mora njegova družina nositi po dobre četrte ure daleč.

Pilštanj nima dosti lišnih številk, vlada pa v trgu snaga in red, za kar so poskrbele tržanke s prostovoljnimi delom. Ko bo razvit tujski promet, bo prišel Pilštanj kot letoviški kraj gotovo do svoje zaslužne uloge, Pilštanj je bil med prvimi, ki si je že septembra 1944 izvolil svoj Narodno osvobodilni odbor. Od srede julija do 10. decembra 1944 so se priključili zloglasni Kočevarji vsaj dvakrat na teden strahovati prebivalstvo in odnašati, kar jim je prišlo pod roparske prste. Neštokrat je moralo prebivalstvo bežati, in se skriti pred okupatorjem. Ko se je okupator 10. 12. 1944 zopet vgnezdil na Pilštanj, je prebivalstvo zapustilo svoje domove in se poskrilo bodisi pri sorodnikih ali si poiskalo drugod gostoljubje. Premnogi so bili zasledovani in na nekatere so bile razpisane celo nagrade. Vrnili so se na svoje izropane in opustošene domove šele lani maja, ko je zasinila svoboda. Zato se Pilštanj zaveda, da brez trpljenja ni svobode in jo ve tudi ceniti.

Kozjansko je revno, toda marljivo, ki je vsakemu prebivalcu priložna, ta ga bo kmalu tudi gospodarsko dvignila.
F. Drnulovec

Steklarska industrija LRS ima vse pogoje za uspešen razvoj

Na področju LRS so dve tovarni stekla: v Hrastniku in Sv. Križu pri Rogasli Slatini. Obe tovarni, ki sta že dosegli predvno proizvodnjo, izdelujeta votlo steklo. Delavci obrata v Sv. Križu, ki izdelujejo servise, so pravi umetniki. Z nabavo potrebnih surovin, zlasti pepelike, bo ta tovarna lahko izdelovala kristalno in svinčeno steklo. Tovarna v Hrastniku je zastarela in ne odgovarja današnjemu času. Ta tovarna izdeluje enostavnejše steklene predmete, zlasti posode in steklenice vseh oblik in velikosti. Ministrstvo za industrijo in rudarstvo LRS ima v načrtu tovarno modernizirati. Velike potrebe povojnega časa povzročajo intenzivno popravilne in visoko kvaliteten izdelkih teh tovarn, tako da je njuna proizvodnja oddana že več mesecev vnaprej.

V zadnjem času so v okolici Novega mesta našli ležišča kremenčevega peska, ki se odlikuje po svoji kvaliteti. Vse potrebne surovine za steklarsko industrijo se nahajajo v domovini. LRS ima okrog 1000 izvežanih steklarjev, ki bodo v bodočnosti skrbeli za strokovno vzgojo novih kadrov. Ljud-

ske oblasti LRS bodo storile vse, da ustvarijo v okviru gospodarskega načrta veliko in rentabilno steklarsko industrijo, ki ima vse pogoje za uspešen razvoj in ki bo s svojimi izdelki lahko zalagala ne le domače, temveč tudi inozemske trge.

V delavnicah PTT v Splitu so izdelali induktorsko telefonsko centralo s 100 številkami in dvema delovnim mestoma

Mehanika in delavnice PTT v Splitu tovariša Jerko Trumbič in Vjekoslav Duplančič, sta izdelala v teku 4 mesecev induktorsko centralo s 100 številkami in dvema delovnim mestoma. Centrala je izdelana za potrebe telefonskega prometa v Zadru. Pri poslovanju s to centralo lahko uporabljamo eno ali drugo delovno mesto, kakor je pač progla obtežena.

To delo je zahtevalo mnogo strokovnih sposobnosti in iznajdljivosti ter znaša vrednost centrala po predloženih cenah okoli 80 do 90 tisoč din.

Ob prvi obletnici ustanovitve odreda JA v coni A

»Zdej ste slišali, ljudje božji, zdej presodite! Po vesti vas vprašam, nikar se ne prepanglite z besedo! Poznate me vsi. Moj dom je stal, moje polje je zorelo, ko niste imeli doma niti v materinem telesu. Zdej je štirideset let, zdej je vse obdelano, požeto, pokošeno, popravljenno. Zdej si opravil, zdej poveži culo in pojdi! Tako se je zgodilo: bodite vi moji sodniki, ljudje, premislite in presodite! (I. Cankar: Hlapec Jernej in njegova pravica.)

Ko smo dobili povelje, da mora naša vojska zapustiti Trst, so se vrezale te besede Ivana Cankarja v moje misli in mi pele vso pot od Gorice do Trsta. kamor so odhajali beneški, briški in rezjanski bataljoni, ki so se borili v najzapadnejših predelih Julijske Krajine.

Kolona kamionov drsi iz Gorice skozi slovenske vasi, kjer nas pozdravljajo zastave in slayoloki, ki jih je ljudstvo postavilo v pozdrav svoji osvoboditeljci — Jugoslovanski armadi. V tej armadi se je borilo na desetisoče sinov iz cele Julijske Krajine in tudi na desetisoče žrtvovanih svojih življenja za svobodo, za združenje v skupni domovini Jugoslaviji. In sedaj mesec dni po

osvoboditvi jih mora njihova vojska zapustiti, zapustiti del zemlje, katero so s tolikimi žrtvami osvobodili.

Kamioni vozijo skozi kraške predele proti morju. Na drugi strani ceste drevje zavezniške kolone proti Gorici. Morje je mirno kakor zrcalo. Pred nami Miramar, Barkovlje, Trst. Motorji pojo kot bridke besede hlapca Jerneja. Naše žalostne misli pojo: zdej so štiri leta, zdej je sovražnik potolčen, zdej je zmaga dobljena, zdej je vse opravljeno, zdej vzemite svoje stvari in pojdite.

V Trstu smo se ustavili. Položil sem šarča na tla in se vsedel nanj. Ljudje hodijo mimo. Pred nami se ustavljajo Slovenci, Italijani, se pogovarjajo z nami in besede skoraj vseh so iste: »Ali ni bilo zadosti 25 let trpljenja? Ali nas hočejo spet dati tistim, ki so požigali slovenske domove, ki so nas mučili in pobijali, ki so nas izkoristili in ki so se borili do zadnjega dneva vojne proti nam?«

Istega dne smo zvedeli, da je naš beneški bataljon razpuščen in da smo sedaj vključeni v četrti bataljon odreda Jugoslovanske armade za Slovensko Primorje, Trst in Istro, ki bo reprezentiral Jugoslovansko armado v coni A. Proti jutru smo se spet vkrkali na kamione in se odpravili proti Gorici. Ko smo privozili v predmestje Gorice, ko smo pogledali morje ljudstva in na-

ših zastav. Ljudstvo je demonstriralo in zahtevalo, da se vrne Jugoslovanska armada, ki je osvobodila te kraje. Ko so zagledali naše kamione, je pričelo nanje deževati cvetje. Mladina se je zgrnila na ceste in vzklakala, zastave so valovile in mnogo se jih je hotelo vzpeti na naš kamion.

Nekaj se je zganilo v meni. Vse lepše, kakor kadar se prebudi pesem in bilo mi je, da bi s sreem objemal vse te množice. Začutil sem, da sem ves njihov, da ljubim in čutim isto kot oni. Množice in valovanje naših zastav, vse to je izražalo eno samo misel, ne-

zlomljivo voljo: ne pustimo si vzeti našega, kar smo si s tako ogromnimi žrtvami pridobili.

Leto našega bivanja v coni A — leto borbe ljudstva Julijske Krajine. Ljudstvo ne pusti, da bi ga goljufali za njegove, s krvjo priborjene pravice. Strgalo je s sebe hlapčevske cunje in našlo pravo pot do svoje pravice. Desetisoče življenj, na desetisoče požganih in porušenih domov je kažipot do pravice. Ne ječe, ne koncentracijska taborišča, ne streljanje talcev, ni zlomilo odpora primorskega ljudstva v poslednjih 25 letih.

Komandant IV. Armije je obiskal odred JA v Julijski Krajini.

Naša vojska čuti, da je vojska tega ljudstva. Kamor koli gre naš vojak, povsod ga pozdravljajo in vprašujejo, da, že celo leto vprašujejo: »Kdaj se bo vrnila vsa naša vojska? Ali bo kmalu svoboda?« »Bo!« je naš odgovor, »bo, ker mora biti!«

Tudi ljudstvo čuti, da smo mi tako njihovi, kakor mi čutimo, da smo vojska tega ljudstva. Veliko število zastav in darov, ki jih je poklonilo primorsko ljudstvo našemu odredu, govori o trdnem zaupanju v našo vojsko, govori o pričakovanju svobode, ki jo bo Julijska Krajina uživala v novi Jugoslaviji.

V množicah ljudstva, ki so nas obiskale to leto, smo uzrli sebe. Vsak borec je vzljubil te ljudi in njihovo zemljo. Ko se vodijo po svetu prepripi za to zemljo, premišluje vsak naš borec, zakaj vse to, ko bi moralo biti vse jasno po tolikih žrtvah, po tolikih naporih tega ljudstva za svojo svobodo.

Listamo po knjigi naših doživeti preteklih let, listamo po njej vsak dan in misli se vračajo k Cankarjevemu »Hlapcu Jerneju, ki so ga hoteli spoditi z njegovega doma, ga ogoljufati za njegovo pravico. Tako bi hoteli nekateri z nami, toda Jernej si ne bo dal vzeti pravice. Preveč je pretrpel, preveč je krvavel, ta Jernej — naš narod je za pravico stotisočkrat umiral in si jo končno v trpljenju in z velikimi žrtvami priboril. Ne, Jernej ne bo dal pravice nikoli iz rok, nikoli več, ker je njegova in samo njegova vsa ta zemlja od Gospe svete, ob Zili in Dravi, preko Karavank in Julijskih Alp do Jadranskega morja pa vse tja do ogrskih ravnin.
M. Kl.

Dr. Franjo Pavlin

Zakon o vojaških vojnih invalidih

(Nadaljevanje in konec.)

Dodelitev zemlje in kolonizacija

Do dodelitve zemlje in do ostalih ugodnosti glede agrarne reforme imajo vojaški vojni invalidi in ostale osebe, zaščitene s tem zakonom, prvenstveno pravico po predpisih zakona o agrarni reformi in kolonizaciji.

Zdravljenje

Vojaški vojni invalidi imajo pravico do dosmrtnega zdravljenja na državne stroške kakor tudi pravico do brezplačnega dobitanja protez, ortopedskih čevljev in drugih ortopedskih pripomočkov, ki so primerni njihovi invalidnosti in poklicu.

Ostale osebe, zaščitene po tem zakonu, pa država pri njihovem zdravljenju podpira, če so siromašni.

Strokovno izobraževanje

Država se obvezuje, da bo omogočila vojaškim vojnim invalidom brezplačno strokovno izobraževanje, da se ali ponovno usposobijo za svoj prejšnji poklic, ali pa se priučijo novemu poklicu. Zato bodo, v kolikor se to že ne vrši, ustanovljene posebne invalidske šole in strokovni tečaji. Invalidi-dijaki pa imajo ob enakih pogojih prvenstveno pravico do podelitve državnih štipendij.

Zaposlitev

Da se zagotovi invalidom primerna zaposlitev, določa zakon, da jih morajo vsa državna, zadržna in privatna podjetja zaposliti vsaj do 10% svojega osebja. Od te dolžnosti so oproščena le v primerih, kjer bi zaradi posebnosti ali težkega dela trpelo zdravje ali življenjska varnost invalida, ali pa bi bil zaradi tega oviran normalen potek dela. Prav tako imajo invalidi ob enakih pogojih prednost pri namestitvah uslužbenstva in nameščenstva v vseh ustanovah državnega in javnopravnega značaja.

Gospodarska krepitev in druge ugodnosti

Država pomaga na različne načine za izboljšanje gnetnega položaja tako invalidov in ostalih oseb, zaščitene s tem zakonom, kot tudi njihove organizacije: Zdrženja vojnih invalidov. Članstvo v tej organizaciji ni obvezno, toda v interesu invalidov in ostalih žrtv vojn je, da se svojega združijo, ki ima v novi perspektivi vse pogoje za uspešen razvoj, čim bolj odločeno in tako okrepe svojo lastno organizacijo, da jim bo mogoča čim več koristiti. Nadaljnje ugodnosti daje država s tem, da so invalidski prejemniki prosti davčnim, da so listine, potrebne za podelitev in uživanje invalidskih pravic, proste vseh taks, da so otroci oseb, zaščitene s tem zakonom, oproščeni vseh taks v zvezi s šolanjem in vseh državnih šol, da osebami, ki so zaščitene s tem zakonom, ni treba plačevati taks, ki jih mora plačati vsak obrtnik, kadar ustanovi samostojen obrt.

Vozne ugodnosti

Vozne ugodnosti se dele v brezplačne, ki jih nudi država invalidu in ostalim zaščitnim osebam, kadar potujejo, da si pridobijo pravice po tem zakonu: kadar potujejo na zdravniški pregled, na zaslišanje po komisiji itd., ali kadar uporabljajo že priznane pravice, n. pr. k meri v protezno delavnico, na zdravljenje, na tečaje ali kurze, v invalidske domove. V teh primerih je voznika brezplačna. Kadar pa potujejo po svojih zasebnih opravkih, imajo pravico do vozne olajšave v obliki znižanja stroškov vožnje.

Iste pravice imajo tudi spremljevalci invalidov I. skupine.

Pogrebni stroški

Pogrebni stroški pripadajo rodbini umrlega vojnega invalida ali osebi, ki invalida dostojno pokoplje. Za pogrebne stroške izplača država dvomesečni znesek njegovih invalidskih prejemkov.

Podrobnosti bodo predpisane z uredbami

Brez dvoma sta od vseh zaščit in ugodnosti, ki jih zakon našteva, najvažnejši strokovna izobraževanje in zaposlitev. Kajti prav to je pot, po kateri bodo invalidi najhitreje pronikali v delovni proces, s tem pa v normalni tek življenja, in s tem v samoodločanje o svoji usodi in sreči, za katero so se borili in toliko žrtvovali.

Zakon določa, katere podrobnosti bodo predpisane z uredbami, ki jih bo izdala vlada FLRJ. Tako se bo z uredbami vlade določilo: 1. višina invalidnine vojaških vojnih invalidov, vdov in sirot; 2. višina rodbinske doklade za otroke; 3. višina invalidnine in pogoji, ob katerih bodo lahko prejemali invalidnino starši, ded in babice; 4. natančnejše določbe o strokovnem izobraževanju; 5. natančnejše določbe o gospodarski krepitvi in drugih ugodnostih ter voznih olajšavah; 6. določbe, katere osebe veljajo za siromašne v smislu tega zakona, in druge.

Trajanje invalidskih pravic

Invalidski prejemki in druge vrste zaščite trajajo načeloma do smrti vojaškega vojnega invalida, vdove, staršev, deda ali babice. Se v življenju izgube deda ali babice. Se v življenju izgube osebe za vselej pravico do invalidnosti, če so obsojene zaradi izdaje, službe sovražniku in sodelovanja z okupatorjem. Prav tako izgubijo vse pravice po

tem zakonu, če so izgubile jugoslovansko državljanstvo. S potekom časa, to je z izpolnitvijo 17. odnosno 23. leti izgube pravico do invalidnine otroci-sirote, razen če so popolnoma nesposobni za pridobitno delo. S spremembo stanu pa izgubijo pravico do invalidnine osebe ženskega spola, zaščitene s tem zakonom, hčere, mati ali vdova, če se ponovno poročijo.

Poleg teh razlogov izgube invalidi kot ostale osebe pravico do invalidnine tudi v primerih, če so obsojeni zaradi kaznivga dejanja. Če je to kaznivno dejanje nečastno, izgube za vselej vse pravice, če pa ni nečastno, pa samo za čas, dokler traja kazen.

Postopek za priznanje

Povsem nov princip je bil osvojen glede postopka za priznanje invalidskih pravic. Opuščen je dosedanj način priznavanja invalidskih pravic po okrožnih ljudskih sodiščih v prvi instanci in vrhovnem, odnosno kasneje višjih invalidskih sodiščih v drugi instanci. Prav tako je bila opuščena prvotna namera, postaviti posebna vojaška sodišča, ki naj bi bila pristojna za reševanje invalidskih zadev. Osnovan je bil čisto nov princip, ki je v dosedanjih praktično bil običajen, je pa z ozirom na razloge, ki so vodili zakonodajalca pri sestavi tega zakona in z ozirom na to, da prevzame vso skrb za vojaške vojne invalide Ministrstvo narodne obrambe, povsem pravičen in logičen. Odslej bodo v prvi instanci odločale o invalidskih pravicah posebne invalidske komisije pri štabih armije, v drugi in zadnji instanci pa Vrhovna invalidska komisija FLRJ pri ministrstvu narodne obrambe. Natančnejše odločbe o sestavi in delu teh komisij pa bodo predpisane s posebnim pravilnikom.

Prijave

Vsaka oseba, ki misli, da ji po določilih tega zakona pripadajo invalidske pravice, mora v teku enega leta od dne, ko dobi ta zakon veljavno, dati prijavo pri invalidski komisiji. Pristojna pa je ona komisija, na katere območju prosilec prebiva. Ta enoleten rok pa ne pomeni, da bi invalidi, ki bi zamudili ta rok, izgubili zaradi tega pravico do invalidske zaščite in invalidnine po tem zakonu. To je bil princip bivše Jugoslavije, ki je z raznimi roki zmanjševala število upravičencev do invalidskih pravic. Po novem zakonu pa invalidske pravice ne zastarajo, in zato zamuda enoletnega roka nima drugega pomena, kot da tečejo vse pravice šele od dneva prijave dalje. Isto velja tudi za prijave rodbin po umrlih vojaških vojnih invalidih in za prijave po pogrešanemu, kjer je možno predati prijavo v teku enega leta po pravomočni odločbi, s katero je bila oseba proglašena za mrtvo.

Izjemno od teh določb pa se morajo v teku 6 mesecev, ko stopi ta zakon v veljavo, prijaviti vse one osebe, ki zahtevajo, da se priznajo za vojaške vojne invalide zaradi bolezni, katere so dobili v času in okolnostih, ki so pogoj za priznanje vojaškega vojnega invalida sploh. Tu je zakon osvojen povsem pravilno stališče, da je pravi izvor bolezni kasneje zelo težko ugotoviti in se bodo vse prijave, ki bodo vložene po preteku tega šestmesečnega roka, kot prepozno vložene zavrnila.

Invalidske pregledne komisije

Tudi pri sestavi nižje in višje invalidske komisije je vpeljana novost, ki so si jo invalidi že dolgo želeli. Ta novost je v tem, da je v sestavi nižje pregledne komisije poleg zdravnika kirurga tudi en član te tričlanske komisije vojaški vojni invalid-officer, v višji pa trije zdravniki, en oficer in en vojaški vojni invalid. Takšna sestava zdravniške komisije za pregled vojnih invalidov je prav gotovo velik porok, da bo vsak invalid točno in pravilno pregledan in ocenjen, tako da ne bo nikdo oškodovan ali bolje ocenjen, kot se je to v bivši Jugoslaviji često dogajalo.

Proti odločbi nižje invalidske pregledne komisije pa ima vsak invalid možnost pritožbe v roku 30 dni na višjo invalidsko komisijo. Njena odločba je

dokončna in jo je mogoče spremeniti le v primeru, če se je zdravniško stanje invalida poslabšalo in se je zaradi tega ponovno zmanjšala tudi njegova pridobitna sposobnost. V teh primerih je potrebno dati ponoven predlog pri pristojni invalidski komisiji, ki pošlje nato invalida na ponoven zdravniški pregled.

Prevedba

Že priznani vojaški vojni invalidi in ostale osebe, zaščitene po prejšnjih zakonih, se bodo avtomatično prevedle na prejemke po novem invalidskem zakonu, ne da bi se invalidske komisije pri tem dotikale vprašanja upravičenosti že doloženih pravic. Invalidske komisije zato za že priznane stare invalide ne bodo začele novih postopkov, ampak imajo nalogo čim prej izvesti prevedbo. V zakonu določeni enoletni rok, v katerem se mora prevedba in izenačenje izvršiti, sme minister narodne obrambe po potrebi podaljšati. Prejemki po tem zakonu bodo tekli od 1. julija 1946 in se bo razlikala med prejemki, ki jih prejema sedaj in ki jih bo prejemal v bodoče, izplačala naknadno. Če pa prejema invalid dosega višjo invalidnino kot jo bo po novem zakonu, to pride v poštev zlasti za nove invalide, ki prejema sedaj polno invalidnino, po prevedbi pa bodo vsaj nekateri prejemali polovično, pa jim višje prejele zneske ne bo treba vračati.

Komisija pri štabu armije bo avtomatično prevedla: 1. vojaške vojne invalide, katerim je lastnost invalida priznana z odločbo armijskega štaba; 2. osebe, ki imajo pravomočno odločbo Vrhovnega invalidskega sodišča v Beogradu; 3. že po uredbi iz leta 1938 prevedene osebe, in 4. osebe, ki imajo pravomočno odločbo višjih invalidskih sodišč, ki so bila že po osvoboditvi osnovana pri vseh federalnih ministrstvih za socialno politiko.

Rodbine umrlih, pogrešanih in padlih borec pa bodo do pravomočnih odločb, ki jih bodo izdale komisije in katerim se zato morejo prijaviti, prejemale še naprej začasno denarno pomoč po odloku NKOJ-a z dne 19. XII. 1944.

Pravica do ponovne prijave

Zakon daje pravico, da se ponovno prijavijo: 1. vse one osebe, ki so se že prijavile, pa so bile zavrnjene; 2. dalje vse one osebe, ki se dosedaj še sploh niso prijavile, pa mislijo, da izpolnjujejo pogoje za pridobitev invalidskih pravic, in 3. one osebe, ki so svoj čas invalidnino odkupile in se jim zaradi izplačanega odkupa invalidskih prejemkov le-ti ne izplačujejo, niti si zaradi takrat postavljenih omejitev, zaradi katerih si invalidi-odkupniki kljub poteku odkupne dobe niso mogli ponovno pridobiti pravice do prejemanja invalidnine.

Prevzem poslov

Kakor hitro bodo imenovane invalidske komisije, jim bodo okrožna sodišča dostavila vse dosedanje neresene predmete, ki se bodo obravnavali po predpisih novega zakona, ne da bi bila potrebna s strani prizadete osebe ponovna prijave.

Od končnih določb, ki jih vsebuje zakon, bi bilo omeniti še to, da pride vsa dosedanja imovina invalidskega sklada v last na novo osnovanega invalidskega sklada, ki bo osnovan pri Ministrstvu finančne FLRJ z namenom, da zbira finančna sredstva, ki bodo poleg sredstev, pridruženih v državnem proračunu, potrebna za skrb tistih, ki so zaščitene s tem zakonom.

Ob koncu naj še enkrat poudarim, da je novi invalidski zakon res zakon, ki vsebuje samo načelne smernice invalidske zaščite, vse ostalo pa je prepušteno raznim uredbam, pravilnikom in navodilom tako glede stvari, ki so že spredaj naštet, kot tudi glede dela in sestave invalidskih komisij, določilih o vlaganju prijavi in dokazil, o delu zdravniških preglednih komisij itd.

Prav iz tega razloga in pa iz širkega kroga zaščitnih oseb, ki jih ta zakon obsega, ter iz velikega števila različnih zaščit, ki jih zakon nudi, lahko trdimo, da je ta zakon eden najbolj demokratičnih in najbolj dovršenih invalidskih zakonov na svetu.

FIZKULTURA

Koča na Mrzlici obnavljajo

V Trbovljah se je v letu 1928 osnovala podružnica Slovenskega planinskega društva, ki je postavila na najvidnejši višinski točki Zasavja — na Mrzlici (1119 m) — planinsko kočo. Koča je bila zelo pogosto obiskana od številnih izletnikov, ki so zelo radi prihajali na to lepo izletniško točko. Ob prihodu okupatorja so bile vse planinske naprave v Zasavju porušene in je med drugim zgorela tudi koča na Mrzlici.

Po osvoboditvi so pričeli ljubitelji planinskega športa z obnovitvenimi deli. V septembru 1945 je bila prva memoracija za padlimi borci-planinci na Kumu. Letošnjo pomlad so se pričela obnovitvena dela na Mrzlici. Mladini je pričela delati na ruševinah porušenega doma in je premarkirala planinsko pota. Očistila je že ves prostor od ruševin in postavila klet, ki nudi v slučaju slabega vremena zašilno zatočišče. Tudi veliki vodni rezervoar je popravljen in očiščen, prav tako pa tudi črpalka z motorjem, ki je 200 m niže pri Sv. Pavlu. Te dni se je prikrat črpala voda iz rezervoarja v kočo.

V kratkem bo planinska koča izgotovljena. Velika zasluga gre OLO v Trbovljah, ki nam je nudil vse pomoč.

Koča bo ponovno služila delovnim množicam iz črnih revirjev, kjer si bodo lahko poiskale oddiha po trudnem delu.

Fizikturni dan FD Partizana

Fizikturno društvo Partizan prireditelji 16. t. m. na Stadionu (Bežigrad) svoj prvi veliki fizikturni nastop s sodelovanjem vojaških edinic. Društvo, ki je brez dvoma eno izmed najaktivnejših v Ljubljani, bo na ta dan pokazalo uspeh dela vseh svojih sekcij in vsega svojega članstva.

Dopolndan se bodo vršile tekme v košarki in odbojki. Ob 14 se bodo pomerile med seboj štiri najboljše vojaške nogometne edince za naslov armadnega vojaškega prvaka. Nogometnemu prvenstvu bo sledil ob 17 javen nastop z izvajanjem prostih vaj mladine, vaj na orodju, bojnih iger, štafet, narodnih plesov, tekem v lahki atletiki, košarki itd. V zadnji točki bo prikazana velika partizanska borba, ki jo bodo izvajale vojaške edince s sodelovanjem članstva FD Partizan. Po nastopu bo ljudska zabava z naslovom »Bežigravska rajanje«, pri kateri bo sodelovala tudi vojaška godba.

Dopisi „Ljudski pravici“

TRBOVLJE

Idrijski rudarji so poklonili zastavo trboveljskim rudarjem

Na postaji v Trbovljah je pričakala idrijske rudarje velika množica ljudi iz Hrastnika, Trbovelj in Zagorja.

V nedeljo, 2. junija je obiskala Trbovlje skupina mladincev idrijskega rudnika in ob tej priliki izročila trboveljskim rudarjem zastavo.

Gostje so prišli v Trbovlje z jutranjim vlakom. Na postaji jih je pričakala velika množica rudarjev iz Trbovelj, Hrastnika in Zagorja. S postaje se je razvila dolga povorka, ki je z godbo krenila proti Trbovljam. Na čelu povorke so stopali zastavonoše, konjenici in kolesarji, za njimi pa drugi gostje.

Povorka je krenila v dvorano Delavskega doma, kjer se je vršila predaja zastave. Najprej je zapel zbor »Titovih črnih pionirjev« nekaj partizanskih pesni, na kar je govoril okr. sekretar OF tov. Vovk, ki je poudaril povezanost prebivalstva Julijske krajine in vse Jugoslavije. Za njim je spregovoril sekretar LMS Trbovlje tovariš Gorjup Karel. V imenu idrijskih mladincev-rudarjev pa se je zahvalil vodja delegacije in predal zastavo predstavnikom sindikata iz Trbovelj. Množica v dvorani je navdušeno pozdravljala in vzkljkala gostom in Julijski krajini.

Popoldne so si gostje ogledali Trbovlje, pred odhodom pa so se predstavnik trboveljskih sindikatov v kratki slavnosti zahvalili za obisk

idrijskih tovarišev in obljubili, da bodo ta obisk vrnili 22. junija, ko bodo idrijski rudarji praznovali 400-letnico obstoja rudnika.

CRNI VRH PRI IDRJIJ

Prvo prostovoljno delo v trimesečnem Titovem tekmovanju

Ker je tudi vas Črni vrh bila v vojni hudo prizadeta, so prebivalci sklenili, da bodo skupno obnovili porušena poslopja. Preteklo nedeljo se je zbralo 163 vaščanov iz Črnega vrha in bližnjih krajev, 53 voznikov in 185 borec. Vsi so tekmovali med seboj, kdo bo več naredil. Posebno se je odlikovala skupina 24 domačinov in vojakov; v štiri urah so očistili 1000 kosov opeke, 3 kub metre kamenja in 48 kv. metrov sobnih prostorov.

Vse skupine so ta dan opravile sledeče delo: v 1392 urah so očistili 152 kub. metrov kamenja ter ga pripravili za zidanje; presejali so 26 kub. metrov peska, očistili 6800 kosov opeke, vozniki pa so na 2 km oddaljeno okrajno cesto zvozili 115 kub. metrov ruševin in z njimi posulj 200 m ceste. I. D.

ŠAH

Turnir, ki je v prvih mesecih tekočega leta določil ljubljanskega prvaka za 1946. leto, je pokazal, da premore Ljubljana dolgo vrsto zelo močnih igralcev. Skoda je le, da je nesrečno naključje onemogočilo udeležbo mojstru Pucu, ki bi bil borbo nedvomno močno poživil. Pa tudi brez njega je turnir sestavljal zelo zanimivo sliko.

Ogledamo si predvsem zaključni rezultat: inž. Milan Vidmar ml. 13½ točke, prvi in s tem prvak. Mlinar 11½ točke drugi. Longor 10½ tretji, četrti in peti ex aequo z 9½ točke Germek in V. Slokan, šesti prof. Gabrovšek 9 točk, sedmi in osmi ex aequo Požar in Preinfalk z 8 točkami. Omladič s 7 točkami deveti, Majcenovič s 6½ točke deseti, Poljanšek s 6 točkami enajsti, inž. M. Slokan s 5½ točke dvanajsti, Cisar s 5 točkami trinajsti, Dr. Valentinčič s 4½ točke štirinajsti, Končič s 4 točkami petnajsti in Kumelj z 2 točkama šestnajsti.

Sodelovali so štirje igralci, ki so se priznani mojstri ali pa nedvomno zaslužijo mojstrski naslov: inž. Milan Vidmar ml., Mlinar, prof. Gabrovšek in Preinfalk. Ti mojstri so dosegli: prvo, drugo, šesto in sedmo-osmo mesto. Mednje pa so se vrinili: Longor na tretje, Germek in V. Slokan na četrto-peto mesto. Mojstru Preinfalku pa se je pridružil Požar.

Novi prvak je svojo zmago nedvomno zaslužil, ker je med imenovanimi štirimi mojstri prav gotovo najmočnejši. Dosegel je 13½ točke iz 15 možnih, torej 90 odstotkov možnih točk. Prof. Gabrovšek, ki ga je v zadnjem kolu porazil, je najbrž najresnejši tekmeč novega ljubljanskega prvaka. Gabrovšek je že zdavnaj dokazal, da je izredno nadarjen igralec in prav za prav je presenetljivo, da ni že v stari Jugoslaviji dosegel oficijalnega mojstrskega naslova.

Naslov ni vse. Pred prvo svetovno vojno je bilo razmeroma težko doseči mojstrski naslov, prav posebno težko pa je bilo priboriti si naslov mednarodno priznanega mojstra. Znano je, da nekaj kasnejših velemojstrov sploh ni imelo mojstrske diplome, na primer R. Spielmann, A. Niemović, prof. dr. Milan Vidmar. Prof. Gabrovšku je naključje odreklo naslov, ki so ga dosegli srečnejši, toda manj nadarjeni tekmeč. Najbolj ga je oviralo poklicno delo.

V turnirju, o katerem govorimo, je prof. Gabrovšek prvi del nesrečno igral, kasneje pa se je bolj in bolj zagrizel v borbo. Vsi vemo, da ima mnogo dela. Zato razumemo, da to pot ni mogel pokazati vse svoje moči.

Srečnejši je bil znani borec Mlinar. S svojimi 11½ točke je dosegel že 70 odstotkov vseh dosegljivih točk, kar je nedvomno lep uspeh. Staro pravilo pravi, da zadostuje 75 odstotkov vseh točk za prvo nagrado. Mlinar torej ni zaslužil prve, gotovo pa je zaslužil svojo drugo nagrado.

imel izenačenih borbenih sil. Primeri se pa tudi, da mnogo višji odstotek ne jamči zmage. V božičnem turnirju znanega angleškega kopaljšča Hastings sta 1925 —1926. leta A. A. Aljehin in prof. dr. Milan Vidmar dosegla o b a 8½ točke iz dosegljivih devetih. To je 94,4 odstotkov! Ogromni odstotek ni prinesel čiste prve nagrade: zmagovalca sta morala deliti prvo in drugo.

No, prof. Gabrovšek je vendarle dosegel 9 točk in z njimi skoraj 57 odstotkov možnih. Četrti mojster, Preinfalk, pa je z 8 točkami ravno še ostal v skupini zmagovalcev. Navajeni smo namreč, da računamo med zmagovalce vse tiste udeležence turnirja, ki dosežejo več ko polovico vseh dosegljivih točk. V tem turnirju je ležala meja med zmagovalci in poraženimi pri 7½ točke.

Longor, s svojimi 10½ točke, Germek in V. Slokan z 9½ odpirajo zanimiv problem. Svoje uspehe so zaslužili. Da igrajo dober šah, so dokazali v pravkar končanem amaterskem turnirju Slovenije, o katerem bomo še izstrpno poročali. Ali so res že kos mojstrstvu? To vprašanje bi bilo treba razčistiti. Morda bi manjši turnir, ki bi ga naši agilni organizatorji priredili, združil vse osem zmagovalcev turnirja za ljubljansko prvenstvo in odgovoril, kar bi vsi radi zvedeli.

Vrsto »poražencev« otvarja Omladič s sedmimi točkami. Usodni meji ne na svoji strani ravno tako blizu kakor Požar in Preinfalk z zgornje strani. V omenjenem amaterskem turnirju se je dobro boril. Torej bo najbrž kmalu prekorachil črto, ki draži vsakega mladega šahovskega boreca.

Težko je pisati o turnirskih udeležencih, ki so prevzeli vlogo žrtve in znosili točke, s katerimi se »maste« zmagovalci. Saj gotovo škripljejo z zobmi in nestrpno čakajo, da se jim arena vnovič odpre. Pa jim bo seveda treba privoščiti tolažilno besedo. Že zdavnaj jo je iznajdljivi šahovski svet našel, in vselej nam dobro rabl.

Če bi turnir združil šestnajst Aljehinov — tako bi rekel izkušeni šahovski tolažnik — bi prav gotovo Aljehin bil zadnji kame? 1911. leta je bil v San Sebastianu silen turnir s 14 udeleženci. Vsak izmed teh udeležencev je bil že najmanj dvakrat dobil v mednarodnih turnirjih najmanj četrto nagrado. Po tem receptu je J. Micese takrat sestavil turnir. Zadnji v tem turnirju je bil nedvomno velik mojster.

Morda pa bo bolj zalegla tolažba, ki si jo je izmislil duhoviti donajski mojster G. Marco. V izenačenem moštvo udari naključje udeležence, ki zasede zadnje mesto. Ta nesrečnož je torej — tako je trdil Marco — žrtev statistike. Marco je bil sicer premočan, da bi bil kdaj zdrknil na zadnje mesto, toda v dunajskem veltturnirju 1898 leta je bil edini, ki je proti zadnjemu v turnirski tabeli izgubil partijo. »Kaj hočete,« je dejal, »nekdo mora izgubiti edino partijo, ki jo po vseh dosedanjih izkušnjah zadnji je dobi. Jaz sem bil žrtev statistike!«

V delavnicah Letalske organizacije Slovenije

Delavnice imajo vse predpogoje, da se razvijejo v moderno tovarno za jadrnalna in športna letala

Ob cesti Ljubljana-Bled blizu St. Vida so delavnice Letalske organizacije Slovenije. Ko vstopiš v obratne prostore, imaš občutek, da je to tovarna manjšega obsega. Po vseh oddelkih vidiš mlade letalske konstruktorje, ki nočejo zamuditi niti minute delovnega časa. Naprosili smo tehničnega vodjo, naj nam pove, kako so nastale delavnice in kakšne načrte imajo za povečanje proizvodnje jadrnalnih in športnih letal.

Med razgovorom je pristopilo več de-

obrotno-kovinarskih šolah različnih podjetij.

Vzporedno z vprašanjem tehničnega materiala se je reševalo tudi vprašanje strokovnega kadra. V začetku je bilo na razpolago samo nekaj tehničnih strokovnjakov in konstruktorjev jadrnalnih letal. Ti so si postavili nalogo, da bodo izvežbali primeren kader delavcev, ki bodo kos vsem tehničnim nalogam. V delavnice je prišlo večje število mladih fantov, po večini mizarjev, ki so v kratkem času

ljivi delavci v mizarско-strojnem oddelku izdelajo danes 16 letalskih reber na dan, dočim so jih pred vojno pri nas izdelali največ 6-8. Delavci so namreč pričeli izdelovati na stroju potrebne letvice v določenih dolžinah, prirezih in izrezih, ki jih potem lepijo v model za izdelovanje reber, trupov in ostalih lesenih delov letala. Pred vojno so morali vsa dela pri letvicah opravljati z roko.

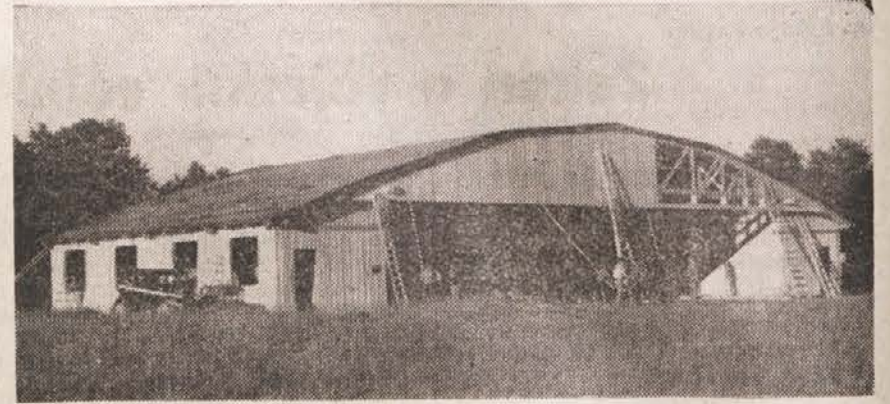
Poleg strojno-mizarjskega oddelka je montažni oddelak, kjer se izvršujejo dokončna dela na ostalih delih letala. Tu montirajo kovinske dele, ki jih istočasno v seriji izdeluje mehanična delavnica. V zadnjem oddelku napeljujejo vrvi za krmila in nosilce vrvi ter prevlečejo krila in krmila s platnom. Končno letalo še celonirajo in opremijo z znaki.

Delavci v delavnicah Letalske organizacije Slovenije so si v začetku zastavili nalogo, da bodo izdelali 35 jadrnalnih letal (šolskih in prehodnih). Serija prvih 10 je že gotova, serija naslednjih 15 je tik pred dograditvijo. Vsa ta letala bodo poslali v šole jadrnalnega centra v Dobropolje in na Bloke, kjer se bo v kratkem pričelo množično šolanje naših jadrnalnih letalcev.

JADRALNI CENTER V DOBROPOLJAH

Dobropolje je obširna ravnina, ki se razteza od Vidma proti Suhi krajini in ima zelo ugodne terene za jadrnalno letalstvo. Letalska organizacija Slovenije je sklenila ustanoviti tukaj svoj jadrnalni center in začeti z množičnim šolanjem naših jadrnalnih letalcev. V teh krajih so tudi dobri podnebni pogoji za jadrnalno letalstvo. Pogosto piha vzhodnik in tudi termika je primerna. Važno vlogo igrajo tudi številne nevihte. Jadralec namreč izkoristi valovanje toplega zraka, ki ga povzročajo oblaki nevihte in lahko doseže višino 1000 do 3000 m. Letalo dobi ugodno brzino in leti od 10 do 15 km daleč.

Letalska organizacija Slovenije si je postavila nalogo zgraditi potrebne letalske objekte v Dobropolju do začetka junija. Delati so pričeli z veliko vneto pred dobrim mesecem. Danes so dela v glavnem končana. Glavni objekt je velika lopa za jadrnalna letala, ki so jo zgradili po načrtu inž. Mikliča. Lopa, ki ima 22 m širine in 16 m globine, more sprejeti do 15 jadrnalnih letal. Graditelji so morali zabit v mehka tla hrastove pilote,

Velika lopa za jadrnalna letala v Dobropoljah je tik pred dograditvijo.

da so lahko postavili betonske podstavke. Vso ostalo konstrukcijo z izjemo nosilcev so izdelali iz desk. Poleg glavnega prostora za letala so zgradili še dva stranska objekta, v katerih so delavnice, tehnično skladišče ter stanovanje in pisarna poveljnika jadrnalnih centrov. Pri odkupu lesa, ki je bil zelo poceni, so v veliki meri pomagali tudi tukajšnji ljudski odbori. Poleg lope so zgradili stanovanjsko barako, ki je dolga 38 m in je razdeljena v posamezne sobe za stanovanja učencev in učiteljev. Večja soba v baraki je namenjena za učilnico in jedilnico, manjša pa za kuhinjo.

Ta teden se bo pričela v jadrnalnem centru šola za jadrnalno letalstvo. Poučevali bodo strokovnjaki, ki so se pravkar vrnili z osem mesečnega tečaja za učitelje brezmotornega letanja v Vršcu. Ti so nam radevolje razložili glavni vrsti letenja, ki se bosta poučevali v tej šoli.

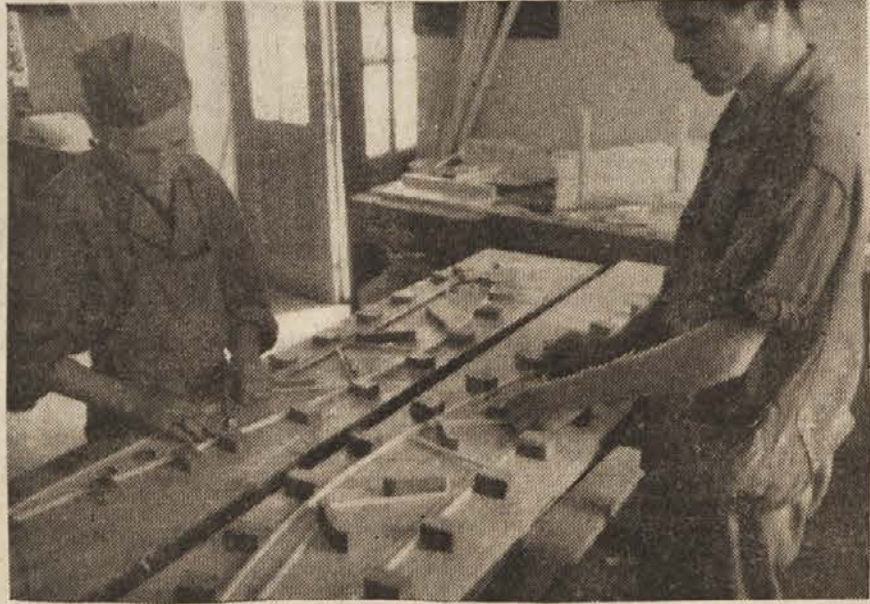
Letenje s pomočjo avto-vitla. Letalo privežejo v razdalji 800-1500 m na avto-vitlo tako, da piha veter v smeri proti letalu. Na znak učitelja začne avto-vitla počasi natezati žico. Brzina letala se po-

veča, dokler se ne dvigne v zrak. S tem načinom letenja doseže letalo do 150 m višine.

Letenje s pomočjo gumijastih vrvi. Letalo potegnemo na pobočje tako, da je s hrbtom obrnjeno proti vetru. Zadnji konec je pritrjen na zemljo, na sprednjem pa je škatlna vrvi, ki je sestavljena iz 800 do 1000 gumijastih nitk. Na povelje učitelja potegnemo gumijasto vrvi, ki vrže letalo v zrak.

Poleg praktičnih poskusov letenja z jadrnalnimi letali bodo v šoli jadrnalnega centra imeli tudi teoretični pouk, predvsem v osnovah aerodinamike. Gojili bodo tudi razne panoge fizikulture.

Sola jadrnalnega centra v Dobropoljah bo imela velik pomen za izgraditve strokovnega kadra naših bodočih letalcev. Tu se bodo vzgojili naši bodoči piloti in vojni letalci. Poleg glavnega centra v Dobropoljah sta v Sloveniji še jadrnalna centra pri Ribnici in na Blokah. V vseh teh centrih se dan za dnem trudijo, da bi ustvarili čim ugodnejše pogoje za nadaljnji razvoj našega mladega jadrnalnega letalstva.

V mizarско-strojnem oddelku izdelujeta 17 letni Jakopič in 20 letni Cedilnik z izboljšanim sistemom 16 letalskih reber na dan. Pred vojno so jih pri nas izdelovali le 6-8.

lavcev. Z navdušenjem so nam govorili o dosedanjih uspehih. Na vprašanje, kdo je dal pobudo za ustanovitev teh delavnic, so nam povedali, da je bil to general-major Ambrožič, številni naši jadrnalni strokovnjaki ter delavci sami. Ministrstvo za industrijo je dalo na razpolago potrebne prostore in tudi večjo materialno pomoč. Takoj po kapitulaciji Nemčije ni bilo v Sloveniji niti enega letala, ker je sovražnik na svojem begu vse uničil. Zato so se delavci in tehnično vodstvo dobro zavedali težke naloge, ki so jim jo postavile potrebe v novi domovini.

V najkrajšem času je bilo rešeno vprašanje materiala in strokovnega kadra

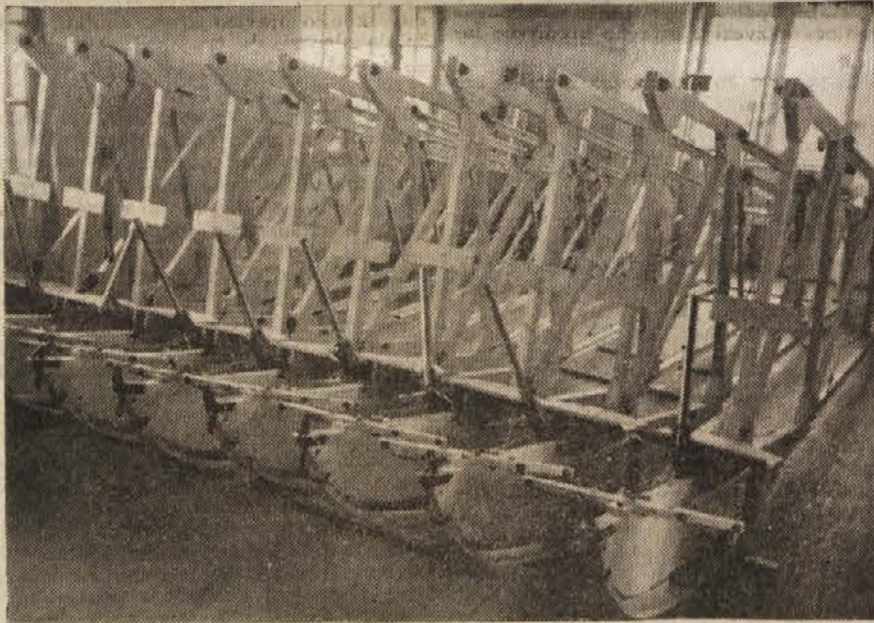
V novo ustanovljenih delavnicah so se delavci znašli tako rekoč praznih rok. Ves material, od vijakov pa do vezanih lesenih plošč, smo pred vojno uvažali iz Nemčije. Prvi sklep delavcev je bil, postaviti se na lastne noge. Najprej je bilo rešeno vprašanje vezanih lesenih plošč, ki so ena glavnih sestavin jadrnalnega letala. V Sloveniji smo sicer izdelovali te plošče, toda samo do 3 mm debeline. Številne tovarne vezanega lesa v Sloveniji so se začele zanimati za izdelovanje lesenih plošč, ki bi prišle v poštev za jadrnalna letala. Po treh in pol mesecih poskusov strokovnjakov in delavcev v posameznih tovarnah se je posrečilo izdelati les v debelini 1-2 mm in v kakovosti, ki odgovarja tehničnim predpisom za graditev letal. Tovarna v Brdovljah pri Skofji Loki že dobavlja delavnicam vezane lesene plošče v potrebnih količinah.

Ko so rešili vprašanje lesa, se je bilo treba ozreti tudi za drobnim tehničnim materialom, kot so vijaki, vodilna koleška, natezalci, zatiči, useser za vrvi itd. Vse to smo morali v preteklosti uvažati iz tujine. S podporo ministrstva industrije se je pričel ta material izdelovati v

dosegli pomembne uspehe. Danes jim teče delo gladko od rok in so zboljšali že mnogo tehničnih postopkov v primeri s preteklostjo.

V mizarско-strojnem oddelku izdeluje vsak delavec po 16 letalskih reber na dan

Delavnice Letalske organizacije Slovenije imajo danes v glavnem tri oddelke. Najobširnejši je mizarско-strojni. Tu se prirezuje in obdeluje les na dimenzije letvic, ki so potrebne za graditev letal. Iz tega materiala sestavljajo strokovni delavci posamezne dele letal v lesni konstrukciji (rebra, trupe, krmila). Iznajd-

Serijski izdelani trupovi, katerim je treba pritrčiti še krila in višinsko krmilo. Letalo je potem sposobno za letenje.

Delovni uspehi ljubljanske Drame v letošnji sezoni

Delo ljubljanske Drame lahko delimo na več sektorjev: 1. redne predstave v postopju dramskega gledališča v Ljubljani; 2. gostovanja; 3. nastopi posameznikov ali manjših skupin tako imenovanih agitk izven Drame.

Dasi sezona še ni zaključena, so vse predstave do konca že določene in na Drama dala v sezoni 1945/46 v celem 500 predstav. Zavedajoč se pomena in nalog, ki ga ima Slovensko narodno gledališče v novem času, ko noče biti privilegij ozke plasti meščanstva, marveč hoče biti res gledališče slovenskih ljudskih množic, so bili storjeni prvi uspešni koraki k širši organizaciji občika. Pred vojno je imelo gledališče 6 abonmanov, sedaj jih ima 11, od teh štiri sindikalne. Razen tega je Drama dajala redno zaključene predstave za ZMS (takih predstav je bilo 12) in za vojsko (11 predstav za KNOJ in štab IV. armije). Pred vojno je bilo na repertoarju v eni sezoni povprečno (računano za sezono 1918/19 do 1940/41) 51 dramskih del s povprečno 258 predstavami, torej je doživelo eno dramsko delo v sezoni povprečno 8 repriz. Letos je bilo na repertoarju 15 del, ki so doživela 500 predstav, vsako delo je bilo torej igrano povprečno 20 krat. Tudi obisk posameznih predstav se je dvignil; pred vojno je bilo povprečno 354 obiskovalcev pri eni dramski predstavi, v pretekli sezoni pa 485. V 197/58 n. pr. je bilo v Drami skupno 70.000 gledalcev, letos pa 145.500 gledalcev. Na veliki porast občika je pripisati

politični in s tem v zvezi tudi kulturni aktivizaciji ljudstva ter dvigu življenjskega standarda delovnega človeka. Gledališču je uspelo pritegniti ljudske množice v gledališče v glavnem preko sindikalnih abonmanov. Razprodane predstave izven abonmanov pa pričajo tudi o deležu, ki ga ima pri dvigu občika kvalitetno podajanje.

Razdelitev uprizorjenih del po narodnosti avtorjev daje naslednjo sliko: Največ je bilo slovenskih avtorjev (5); Cankarjev »Za narodov blagor« (5); Cankarjev »Za narodov blagor« kot slovenska klasična politično satirična komedija, Golijeva »Triglavska bajka« kot predstava za mladino in tri krstne predstave novih izvirnih del, ki trpajo iz doživetij narodno osvobodilne borbe: Zupanovo »Rojstvo v nevihtih, Pucove »Svet brez sovraštva« in Torkarjeva »Velika preizkušnja«. Na drugem mestu so sovjetski avtorji, ki so zastopani z modernimi deli: Skvarkinovo »Tuje dete«, Kornejčukova »Misija Mr. Perkinsa« in deželo boljše vikinov, Simonova »In tako tudi bo« in Gorbatova »Mladost očetov«. S po enim delom so zastopani: Angleži (Shakespeare: »Zimska pravljica«) — Francozi (Moliere: »Sola za žene«) — Srbi (Nušič: »Pokojnik«) — Hrvatje (Krlježa: »V agoniji«) — Čehi (Čapek: »Matie«) in Italijani (Goldoni: »Primorske zdrave«, v kolikor poslednjega dela zaradi odlične ponašitve dr. Rupla ne moremo že šteti med slovenska dela).

Največje število predstav je dose-

glo »Tuje dete« (56), takoj za njim so »Primorske zdrave« (55 predstav), obe vedri komediji. Sledita Cankar: »Za narodov blagor« s 25 reprizami in Zupan: »Rojstvo v nevihtih« s 23 reprizami. Po 20 repriz sta imela »Pokojnik« in »Mladost očetov«, po 18 »Sola za žene«, »Matie« in »Svet brez sovraštva«, 17 repriz »In tako tudi bo«, 16 repriz »Zimska pravljica«, po 15 repriz »V agoniji« in »Velika preizkušnja«, po 11 repriz »Misija Mr. Perkinsa« in »Triglavska bajka«.

Vaj je bilo 351 in so trajale 1572 ur (ena vaja povprečno 4 ure). Delovnih ur je bilo pri vajah 19.237, pri predstavah pa 16.285, skupaj 35.522 delovnih ur. Ansambel šteje konec sezone 31 članov, toda zaradi bolezni in sodelovanja pri filmu je bilo med sezono mogoče praktično računati samo na 25 igralcev. Posamezni igralci so opravili v 258 delovnih dneh zelo veliko število ur samo na vajah in predstavah, upoštevati pa je treba, da mora vsak igralec temeljito študirati tudi doma in da so bili igralci zaposleni zelo mnogo z nastopi izven Drame.

Slovensko narodno gledališče ne sme biti omejeno na obiskovalce iz Ljubljane in najbližje okolice, ampak bi moralo z gostovanji nuditi kvalitetno gledališko umetnost tudi drugim krajem v Sloveniji. V pretekli sezoni so objektivne težave ovirale gostovanje: ni bilo na razpolago prometnih sredstev. Mnogokje so dvorane neprimerne (pozimi nezakurjene), razen tega je oviralo gostovanja dejstvo, da imamo premajhen ansambel, tako da ni bilo mogoče naštetih paralelnih in tudi igrati dvojice komadov istočasno. Za gostovanja bi bilo potrebno formirati posebno skupino ali celo gledališče, čim bo dana možnost za to. Na gostovanjih

je uprizorila ljubljanska Drama skupno 15 predstav. Gostovanja so bila na Jesenicah, v Celju, St. Vidu nad Ljubljano, Novem mestu, Črnomlju in v Skofji Loki.

Razen rednega dela v Drami so dramski igralci nastopali z recitacijami in odlomki iz dramskih del po tovarnah in podjetjih. Takih nastopov je bilo v tej sezoni 758, torej približno trije nastopi dnevno. Največ nastopov je bilo na Leninovih in Prešernovih proslavah, ko je nastopilo 107 članov Drame v 57 podjetjih in tovarnah. Razen tega so nastopali posamezni člani na kulturnih prireditvah izven Ljubljane (Golnik, Radovljica, Celje, Maribor itd.) ter vodili 20-dnevni dramski tečaj, ki ga je priredil Krajevni medstrokovni svet v Ljubljani, na terenu pa posamezni člani vodijo režije, recitacijske tečaje itd. S tem svojim delom izven hiše so člani Drame dokazali, da niso odtrgani od ljudstva, ampak da pomagajo z obema rokama pri naši kulturni obnovi. E. S.

Eno leto okrožnega ljudskega gledališča v Celju

Dne 30. maja 1945 se je v dvorani bivšega Narodnega doma na pobudo okrožne ljudske prosvete zbrala skupina celjskih gledališčnikov z namenom, da tudi na celjskem odru ožive slovensko besedo.

Kot prvi so bili uprizorjeni Borovi »Raztrganci«, naša »prva ljudska igra v preprostem pomenu te besede«, s katero je ta igralski kolektiv obnovil slovensko odsko dejavnost v Celju. Igra, ki je po pisanju kritike igralsko uspela, je tako docela opravičila po-

trebo obstoja okrožnega ljudskega gledališča. S to — osemkrat odigrano igro, se je mlado gledališče prvič predstavilo tudi dežel, in sicer z gostovanji v Zalcu, Šoštanju in Rogaske Slatini, povsod z velikim uspehom.

Od tedaj, ko je na celjskem odru prvič po štirih letih suženjstva zazvenela domača slovenska beseda, pa do danes je celjsko okrožno ljudsko gledališče naštediralo in uprizorilo Cankarjevega »Kralja na Betajnovi« (9 predstav), Golarjevo »Vdovo Rožinko« (12 predstav), Gogoljevo »Revizorja« (8 predstav), Cankarjevo »Hlapce« (5 predstave) in Rošve »Mokrodolce« (do sedaj 3 predstave). Razen tega je okrožno gledališče ob sodelovanju mladine po enkrat izvedlo tudi dve scenski zborni recitaciji: »Slovensko pesem«, venec odlomkov partizanskih pesnikov, in Aladina Lanca pesniški cikel »Živa kri« ter z manjšimi nastopi sodelovalo na 8 akademijah v mestu in na deželi.

To bi bil obračun za leto dni obstoja celjskega okrožnega ljudskega gledališča. Nedvomno bi bili uspehi lahko večji, če ne bi okupator zapustil vseh treh celjskih gledaliških odrov v docela nerabnem stanju.

Jasno je, da v enem letu še ni mogoče gledališča dvigniti na stopnjo resnično umetniške ustanove brez izredno nadarjenih in temeljito izsolanih igralcev ter brez skrajno izurjenih in preizkušenih režiserjev in dramaturgov, in končno »velike stvari zore počasi in pravi teater je velika stvar«. Nesporno pa je gotovo, da so dar in težnje in vztrajnost celjskih igralcev njihovo igralsko družino močno približale stopnji, ko postane tudi celjsko okrožno ljudsko gledališče pomembno žarišče gledališke umetnosti na področju svojega okrožja.

Uprizorila ljubljanska Drama skupno 15 predstav. Gostovanja so bila na Jesenicah, v Celju, St. Vidu nad Ljubljano, Novem mestu, Črnomlju in v Skofji Loki.

Vatikanska volivna propaganda ni uspela

Italijanske množice glasovale za republiko.

Moskva, 8. junija. Tass poroča: Komentator lista »Izvestija« piše o mednarodnem položaju naslednje:
Številne evropske dežele, ki so trpele zaradi banditskih dejanj hitlerjevskih tolp, grede sedaj po osvoboditvi v fazo utrjevanja svojih demokratičnih sil. Reakcija opazuje ta napredek s sovraštvom in s strahom ter si prizadeva, da bi ga na vsak način zaustavila.

V tem pogledu je zlasti aktiven Vatikan. Dne 1. junija je imel papež Pij XII. govor, v katerem je namesto da bi pozdravil ponovno oživiljenje demokratičnih sil, izrazil svojo bojazen in obžalovanje v zvezi s tem. Zakaj je postal Vatikan naenkrat zaskrbljen?

Vsako ve, da Vatikan ni kazal podobne bojazni za časa resnično mračnih dni, ko je nad Evropo lebdela nevarnost fašistične sužnosti in ko so hitlerjevski razbojnik izbrisali mesta in vasi z zemeljske površine, ko so pobijali milijone nedolžnih ljudi žena in otrok. Vsako se spominja, da je Vatikan v času, ko je Hitler prišel čutil poraz za porazom, storil vse, kar je bilo v njegovi moči, da oslabi protihitlerjevsko borbo s propagando v korist miru, glede katerega so se vrtila pogajanja.

Dovolj je, če omenimo ta dejstva, da bi se razumeli razlogi za papežev zaskrbljenost. Omeniti je še treba, da so se v večini dežel vršile ali se vršijo volitve in da na teh volitvah doživlja reakcija poraz za porazom. Papež je zelo vznemirjen nad dejstvom, da kljub vsem prizadevanjem reakcije množice, vključno tudi katoliške, odločno sledijo resnično demokratičnim strankam.

Ni slučajno, da newyorški »New York Times« karakterizira papežev govor tako: »Papež Pij XII. poziva Francijo in Italijo, da glasujeta proti levici.«

To pojasnjuje, zakaj je papež izbral svoj govor za dan 1. junija, to je tik pred volitvami v teh dveh deželah, pri čemer je poizkušal svoje poslušalce zastrašiti z različnimi strašili, ki jih baje prinaša za sabo zmaga demokratičnih strank. Po pisanju italijanskega tiska je visoka katoliška duhovščina postala zlasti politično aktivna pred volitvami ter je delala vse mogoče, da pomaga reakcionarnim strankam. Toda dejanska dejstva so zmešala račune Vatikana.

Rezultati volitev v Franciji in Italiji so jasno pokazali, da je večina volivcev glasovala za levčarske stranke. Rezultati referendumov v Italiji so pokazali, da so celo člani krščanske-socialistične stranke glasovali za republiko proti nasvetu kardinalov in škofov ter kljub njihovim izpadom proti republikanskim strankam.

Katoliška reakcija kljub delavnosti, ki jo kaže v številnih deželah, ne more zaustaviti rasti demokratičnih sil.

Sovjetska mladinska delegacija odpotovala v Italijo

Moskva, 8. junija. Tass poroča: Dne 5. junija je odpotovala v letalom iz Moskve v Italijo sovjetska mladinska delegacija. Vodja delegacije, Krasačenko, je dal dopisniku Tassa naslednje izjavo:

»Centralni komitet Mladinske fronte je pred kratkim poslal Antifašističnemu komitetu sovjetske mladine pismo, v katerem izraža željo, da bi prišlo do čim tesnejšega sodelovanja med sovjetsko in italijansko mladino.« Istočasno so povabili sovjetsko mladino na obisk v Italijo.

Razstava osvobodilne borbe narodov Jugoslavije

Sofija, 8. junija. Tanjug poroča: Jutri ob 11 dopoldne bo ministrski predsednik Kimon Georgijev odprl »Razstavo osvobodilne borbe jugoslovanskih narodov.«

Razstavo je organiziralo bolgarsko-jugoslovansko društvo v prostorih gledališča »Royal«, ki se nahaja v središču Sofije. Razstava bo pod pokroviteljstvom regenta Todor Pavlova, ministrskega predsednika Kimona Georgijeva, Georgi Dimitrova, Cole Dragojeve in Dima Kazasova.

Svetovna sindikalna federacija zahteva svojega predstavnika v Ekonomskem in socialnem svetu

New York, 8. junija. Tass poroča: Glavni štab organizacije Združenih narodov je sporočil, da je zaprosil podpredsednik Svetovne sindikalne federacije Heelman, da bi predstavnik Svetovne sindikalne federacije prisostvoval vsem javnim sejam ekonomsko-socialnega sveta in vsem sejam tega sveta.

Heelman je prav tako zaprosil, da bi predstavnik Svetovne sindikalne federacije lahko izrazil stališče federacije pisмено ali ustno glede katerega koli vprašanja, o katerem razpravlja svet ali njegove komisije. V Heelmanovem pismu je med drugim rečeno: Tesno sodelovanje s Svetovnim sindikalnim gibanjem je neobhodno potrebno pri izvrševanju poslova ekonomsko-socialnega sveta in za pridobivanje širokih ljudskih množic Združenih narodov.

POSLEDNJE VESTI

Danes je bila v Londonu parada zmage v Evropi. Filmi, ki jih bodo snemali pri paradi, bodo prispeli v letalom v torek v Singapur in v sredo v Sidney. Eisenhower pozdravlja v svoji poslanici britanske oborožene sile.

Francoska, ameriška in sovjetska vlada bodo pretresale britanski predlog o ustanovitvi komisije štirih velesil, ki naj bi šla v Libijo, da se seznanj z željami ljudstva.

Madžarski ministrski predsednik, njegov pomočnik, minister zunanjih zadev in minister pravosodja so danes odpotovali v Washington na uradne razgovore.

Predstavniki opozicije v romunskem kabinetu je izjavil, da v kabinetu niso nikdar razpravljali o protestnih notah Združenih držav in o tozadevnih odgovorih.

Egiptvska vlada je proti stavki, ki je napovedana za danes in bo uporabila vojaštvo in policijo, da prepreči demonstracije.

Indijski princ proučujejo britanske predloge v zvezi z ustavno ureditvijo Indije.

V Spodnji zbornici konservativci kritizirajo vlado zaradi nerodov v Burmi. Podtajnik Henderson je dejal, da se bodo uporabile vojaške enote zaradi pomanjkanja policije. Volitve bodo v prihodnjem aprilu.

Včeraj je televizijska postaja BBC zopet pričela z delom. V načrtu je tudi, da bodo londonske programe prenašale tudi postaje v Birminghamu in drugih velikih mestih.

Bevinov govor ni izboljšal položaja

piše »Daily Worker«

London, 8. junija. V svojem pregledu britanskega tiska prinaša agencija Reuter tudi komentar »Daily Workerja«, ki je glasilo Komunistične partije Velike Britanije, katerega je objavil ob priliki Bevinovega ekspezeja in debate v spodnji zbornici, ter piše:

»Bevinova otvoritev debate v spodnji zbornici ne pomeni ničesar dobrega za sestane ministrov za zunanje zadeve, ki bo v Parizu 15. junija. Jasno je dejstvo, da je Velika Britanija zaplula v protisovjetske vode. Namesto velike trojice obstaja sedaj anglo-ameriški blok, ki je naperjen proti Sovjetski zvezi. Skupne razprave in poskusi, da se doseže medsebojno razumevanje, so prenehale in na njihovo mesto so stopili ultimati in javne obtožbe.«

List piše dalje: »Spodnja zbornica je bila te dni prizorišče žudnega prizora. Na minulih splošnih volitvah so volivci odločno odklonili torijeve in njihovo protisovjetsko politiko. Bevin se je pa sedaj zopet okrenil te politike in Bevinu je sledil Churchill.«

Bevinov govor, ki je zelo razveseljiv za sovjetivce, je še bolj poslabšal mednarodni položaj. Po vsem tem postaja mednarodni položaj težji kakor kdaj koli prej.

Anglija in Amerika odklanjata francoski predlog o dobavah posaarskega premoga

Pariz, 8. junija. AFP poroča: Britanski veleposlanik v Parizu Duff Cooper je izročil francoskemu ministru za zunanje zadeve Georgesu Bidaultu noto, v kateri britanska vlada pojasnjuje, da odklanja francoske predloge o razdelitve premoga iz Posarja.

Francija, ki do sedaj dobiva samo 600.000 ton premoga mesečno, je zahtevala, da se dobave premoga iz Nemčije povečajo na tri milijone ton.

Po Reuterjevih vesteh je noto v zvezi s tem vprašanjem izročil francoskemu ministru za zunanje zadeve tudi ameriški veleposlanik. V obeh notah je rečeno, da Velika Britanija in Združene države Amerike ne morejo zvišati dobave nemškega premoga, vendar se poudarja, da so se povzeli ukrepi za pomoč Franciji glede premoga.

Po podatkih, objavljenih v Franciji, pa bo Francija z različnih strani — iz ZDA ali preko evropske organizacije za premog — dobila še 500.000 ton premoga.

Razprava proti turškim novinarjem je pokazala reakcionarni značaj sedanjega ankarskega režima

Ankara, 8. junija. Tass poroča: Kakor je znano, je moralo sodišče v Carigradu opustiti skupino turških demokratičnih novinarjev zaradi pomanjkanja dokazov.

Gospa Sertel je rekla, da je ves njen zločin v članku, ki ga je napisala lanskega septembra v zvezi zasedanjem, ki ga je imel Medžlis in na katerem so proučevali ustavno listino Združenih narodov. V članku je bilo govora o nesoglasjih med večino in opozicijo v Medžlisu in brutalnem nastopu proti opoziciji, kar je dalo tožilu povod, da je označil članek kot »žalitev« Medžlisa in vlade.

Gospa Sertel je povedala, da je služil njen članek obrambi demokracije in je tudi opozorila na politični značaj sedanjega razprave. Politični značaj razprave se vidi tudi iz tega, da je bila izvedena šele 5 mesecev po objavi članka.

Zecirre Sertel je rekel v svojo obrambo: Sram me je, ker pomeni razprava zasmehovanje nacionalni ustanov v trenutku, ko je predsednik izjavil, da predstavlja kritika in še posebej kritika vlade zakonito pravico in v trenutku, ko se čuje glasovi, da je demokracija bistvena lastnost našega režima.

Sertel je pristavil: Že 25 let se vodi v Turčiji borba za svobodo in demokracijo, toda ta razprava kaže, da v 35 letih nismo napredovali niti za korak v tej smeri.

Sertel se je skliceval na besede predsednika republike o potrebi razvoja demokracije v deželi in izjavil, da se je boril v tisku za demokracijo. Rekel je, da so mu pripisali besede, ki jih ni napisal v svojih člankih. Vse moje članke

so smatrali za »zasmehovanje«, klevete in sramoto.

Sertel je rekel, da ni nikogar osebno žalil, pač pa je hotel samo objektivno dokazati, da sedanja vlada in Medžlis nista sposobna, da spremenita turške zakon, kakor bi bilo potrebno po podpisu ustanovne listine Združenih narodov od strani Turčije.

Sertel je na koncu opozoril na politični značaj razprave in pristavil: Namen te razprave je onemogočiti delovanje novinarjev »Tanca« in jih odstraniti iz političnega življenja s pomočjo zaporov in podobno. Reči, da je režim, pod katerim se državljani zapirajo zaradi ene same besede, demokracija, pomeni zasmehovati demokracijo.

QUAVAM ES SULTANEH o sovjetsko-iranskih odnosih

Teheran, 8. junija. Reuter poroča, da je Quavam es Sultaneh, predsednik iranske vlade izjavil, da bodo sedaj pričeli v državi izvajati reforme, kljub temu, da so pričeli nekateri ljudje, katerim bolj ugajajo zastarele metode, iz sebitnih interesov intrigirati proti svobodi v tej državi.

Nato je omenil, da je potrebno izboljšati zdravstveno stanje in prosvetne razmere ter naglasil, da bo potrebno predvsem rešiti problem Azerbejdžana.

Ko je govoril o odnosih med Iranom in Sovjetsko zvezo, je izjavil: »V teku zadnjih mesecev sem se trudil urediti odnose s Sovjetsko zvezo in sedaj so ti odnosi zasnovani na prijateljstvu.«

KRVODAJALCI!

Zavod za transfuzijo krvi javlja, da sprejema samo 3krat tedensko in sicer ob torkih, sredah in četrtek. Krvovaljci se naj javijo zaradi pregledov že ob 8. uri zjutraj.

Dne 11. 12. in 13. junija naj se javijo naslednji krvovaljci:

- Zulj Ivača, Rudnik 97. Zandar Helena, Podmilščakova 34. Zurga Karla, Kranj, Zupan Marija, Zabreznica 27. Veretik Ignac, Bleiweisova 50. Valant Marija, Bodešče 6 — Bled, Toman Ljudmila, Bodešče 23 — Bled, Sešek Franc, Vodnikovova 71, Sanein Jože, Miklošičeva 7, Papler Vilko, Doslavec 10 — Zirovnica, Petrič Anen, Dragomirja vas 4 — Metlika, Pleban Majda, Zalokarjeva 4, — Metlika, Plekan Majda, Zalokarjeva 4, Pogačnik Julka, Zaloše 11 — Podnart, Pintar Anton, Gospodinjska ul. 6, Oman Ivana, Zirovnica 80, Oblak Vida, Marmontova 36, Ing. Oblak Franjo, Sv. Petra c. 41, Novak Emil, Celovška 49, Novak Ivan, Rož. dol. C. XI-28, Medved Lojza, Tacen 12, Mehlo Vida, Florjanska 17, Matulj Heda, Rober 7, Možina Franc, Rož. dol. C. VII-9, Bano Nada, Ljubljanska 13, Benčina Rozalija, Aljaževa 8, Boneta Zofija, Tabor 2, Čuden Angela, Aleksandrova 10, Črv Marija, Bodešče 2 — Radovljica, Dolenc Mira, Tomšičeva 12 — Kranj, Eršte Milka, Mestni trg 11, Fink Stana, Prelovcova 4, Fujan Franc, Galjevica 9, Brodnik Marija, Zalag 74, Grill Marija, Bodešče 25 — Bled, Alib Ivana, Krojaška 1-III, Ogrine Dora, Zvezna 21, Jirkal Petronila, Kranj, Planina 18, Kuperl Ivana, Bodešče 5 — Bled, Lunder Boris, Rož. dol. c. V-28, Lobe Majda, Tomšičeva 12 — Kranj, Močnik Ana, Podlimbarskega 39, Primožič Frančiška, Stražišče 116 — Kranj, Bernot Vesna, Osajna pot 3, Frelih Marija, Rimska c. 30, Pink Francka, Kot 47 — Semič, Grile Jožef, Solo 10 Zirovnica, Janša Mara, Bled, Zagorice 1, Janša Katarina, Koritno 3, — Bled, Kureš Frančiška, Rotade 26 — Škofja Loka, Klemenčič Franc, Podtiška ulica 51.

Dne 11. t. m. naj se zagotovo javijo na našem Zavodu tov. Hlstan Francka, Tobacna ul. 6, Janša Pavla, Koritno 3 — Bled, Cokan Fortunat, Plešivec 38 — pri Velenju, Čegnar Jedert, Strazišče 122 — Kranj.

Solstvo

I. drž. ženska gimnazija (Poljane): K pismenemu nižjemu teč. izpitu naj pridejo vse kandidatinje 4. razr. v svoje učilnice v petek 14. junija ob tričetrt na 8. k pismenemu višjemu tečajnemu izpitu pa kandidatinje 8. razr. v sredo 19. junija ob tričetrt na 8 v risalnico

POZIV

k vložitvi prijav davka na dohodek (dohodnina) IV. skupine fizičnih oseb ter prijav splošnega in skupnega davka na poslovni promet in davka na luksuz za davčno (poslovno) leto 1945.

(Nadaljevanje in konec.)

Pravne osebe ne vložijo davčne prijave na javni poziv, temveč v 60 dneh po zaključku poslovnega leta. Sem spadajo delniške družbe, delniške komanditne družbe, družbe z omejeno zavezo, gospodarske zadruge, zavarovalnice, hranilnice, društva, samostojni skladi in ustanove, državna pridobitna podjetja, pa tudi samostani, kolegialni kapilji, konventi, župne nadarbine, itd. Pravne osebe vložijo davčno prijavo pri pristojnem okrožnem LO. Kolikor niso bile prijave vložene v zakonitem roku, ali jim niso bile priložene vse potrebne priloge, jih je vložiti odtodno izpolniti najkasneje do 15. julija 1946.

II. Prijava za odmero splošnega in skupnega davka na poslovni promet in davka na luksuz.

Davčni zavezanci splošnega in skupnega davka na poslovni promet ter davka na luksuz so dolžni v istem roku vložiti poleg splošne in posebnih prijavi davka na dohodek IV. skupine tudi davčno prijavo za odmero splošnega in skupnega davka na poslovni promet in davka na luksuz za leto 1945. Prijave morajo vložiti posebej za vsak obrat in vsako poslovalnico (podružnico, prodajalno) oziroma za vsak samostojni poklic.

V prijavi morajo davč. zavezanci izkazati anekes opravljenega prometa stvari oziroma storitev.

Promet zavezan skupnemu davku se izkaže v davčni prijavi posebej za vsako tarifno številko, promet zavezan luksuznemu davku pa je razdeljen po rednih številkah seznama luksuznih predmetov.

Davčna osnova davka na poslovni promet je vrednost opravljenega prometa s stvarmi in uslugami. V osnovno se računa tudi tisti promet, ki je opravljen brez plačila, in sicer kadar se vrši s prenosom iz lastnega podjetja za osebno in domačo porabo.

Od osnove za plačanje tega davka se ne smejo odbiti postranski stroški (embalažni, zavarovalni, prevozniki, zamudne obresti itd.), odbijejo se pa državne in krajevne trošarine.

DOGODKI NA SREDNJEM VZHODU

Vojaški položaj v Indoneziji se vedno bolj zaostreuje

Haag, 8. junija. Tass poroča: Položaj v Indoneziji se vedno bolj zaostreuje. Holandska agencija ANP in indonezijska agencija poročata, da so se razvile v zadnjih dneh na področju velikih mest Semeranga, Surabaya, Batavije in Bandunga resne borbe, v katerih sodeluje proti Indonezijcem letalstvo in topništvo.

Agencija Ankara poroča, da napadajo holandske podmornice indonezijske ladje v višini otoka. Holandska letala vrše izvidniške polete ter iščejo indonezijske ladje.

Ameriška taktika na Filipinih

New York, 8. junija. (Tass.) New York Times prinaša pismo Confesorja, voditelja manjšine, ki je bila izključena iz filipinskega senata. Confesor izjavlja, da skuša večina senatorjev in članov filipinske poslanske zbornice sistematično in odločno zatreti opozicijo.

Fašistična pošast trenutno dviga glavo v obeh zbornicah pod zaščito predsednika Roxasa. Če manjšina ne bo odločno nastopila proti fištim, ki odkrito kršijo ustavo, bo fašizem pogljal globoke korenine in uničil ustavno demokracijo na Filipinih.

»Post Dispatch« prinaša komentar o govoru, ki ga je imel Roxas, ki je prevzel dolžnosti predsednika, in piše da so bile v njegovem govoru nekatere grozilne točke. Roxas grozi, da bo razveljavil »arbitražo«, ki je bila podpisana s »Hukbalahpom« (ljudska organizacija nedolžnih partizanov, ki so se borili proti japonskim okupatorjem).

Ameriška vojaška policija je formalno izročila svoje dolžnosti vojaški policiji Filipinov. Vendar pa, kakor poroča dopisnik »Daily Workerja« iz Manille, ameriška vojaška policija še nadalje izvaja svojo kontrolo in je pred kratkim preprečila odstavitev načelnika filipinske vojaške policije v osrednji pokrajini otoka Luzon, ki je protidemokratskega mišljenja in vodi boj proti »Hukbalahpuc«.

Dopisnik »New York Timesa« poroča iz Washingtona, da so voditelji ameriškega kongresa v naglici izdelali zakonski osnutek, po katerem naj bi se utrdil položaj Združenih držav na Filipinih, dokler jim ne bo podeljena formalna neodvisnost. Novi zakonski osnutek predvideva ustanovitev vojaške misije, ki bo imela nalogo, da izvežba filipinsko vojaštvo. Vendar Filipini ne bodo popolnoma neodvisni — zaradi takozvane svobodne trgovine z Združenimi državami. »Filipine Buletin« navaja mnenje nekega filipinskega lista, da je ta osnutek varianta »sere japonske prosperitete«.

Britanska fašistična zveza prejema od Mussolinija tri in pol milijona lir letno

London, 8. junija. Reuter poroča, da so pri čitanju pism v spodnji zbornici, ki jih je pošiljal italijanski veleposlanik v Londonu grof Grandi Mussoliniju, ugotovili, da je prejela »Britanska fašistična zveza« od Mussolinija podporo in da so denar izplačevali Oswaldu Mosleyu.

Minister za notranje zadeve Chester je prečital del pisma, ki je bilo poslano Mussoliniju 30. januarja 1934: »Mosley me je zaprosil, da vam izrazim njegovo zahvalo za znatno vstoto, ki ste mi jo poslali in ki mi bo danes izročena.«

Minister Chester Ede je nato prečital odstavek iz pisma, ki ga je poslal Grandi Mussoliniju 1. marca leta 1935, kjer je rečeno: Do pred nekaj dnevi ste dajali Mosleyu v mesečnih obrokih po 500.000 lir, t. j. kakih 3 in pol milijona lir letno, odnosno kakih 60.000 funtov šterlingov.

Na vprašanje laborističnega poslanc Hynda, kaj namerava storiti minister ozirom na tako odkritje, je Ede odgovoril: Na žalost ni storil Mosley nezakonitega, če je prejemal ta denar. Lahko se samo nadejam, da bo to dober predgovor za njegovo knjigo, ki jo namerava izdati.

Indijski prometni minister proglašava stavko železničarjev za nezakonito

Delhi, 8. junija. Tass poroča: Radio Delhi poroča, da so delavci indijskih železnic sklenili, da bodo pričeli 27. junija s stavko, če ne bodo izpolnjene njihove zahteve.

V Indiji je okoli milijon železniških delavcev. Zveza železničarjev je največji sindikat v Indiji. Zveza zahteva med drugim povišanje plač, ker so sedanje plače nizke in ne zadostujejo življenjskemu minimumu delavcev.

Minister železniškega prometa Indije je proglasil stavko za nezakonito. Vprašanje je predloženo arbitražni komisiji v pretres.

OBVESTILA

OBJAVA

V sporazumu z ministrstvom trgovine in preskrbe ter Zavodom za izredne nabave obveščamo vse naše odjemalce in celokupno javnost, da stopijo za UNRR-ne pakete suhe vojaške hrane z 10. junijem v veljavo nove cene, ki so se glede nekaterih predmetov močno znižale. V zvezi z znižanjem cen je v svrhu zavarovanja naših odjemalcev pred škodo potrebno, da se izvrši popis obstoječih zalog pri Nabavnih in prodajnih zadrugah in pri privatnih trgovcih, ki se bo izvršil dne 14. junija 1946 ob 6. uri zvečer. Zaradi tega se v naslednjem tednu t. j. v ponedeljek, torek, sredo, četrtek in petek predmetov suhe vojaške hrane nikjer ne bo prodajalo in to zlasti iz razloga, ker je od 10. junija dalje prepovedano prodajati po starih cenah, dočim trgovci po novih cenah zaradi s tem zvezane izgube ne morejo prodajati. — Drž. trg. podjetje »Narodni magazini, podružnica Ljubljana.

ODKUP KLAVNE ŽIVINE V LJUBLJANI.
Obveščamo vse živinorejce, da »Navode« odkupuje klavno živino na mestni klavnici vsak ponedeljek, sredo in petek od 8. do 12. ure dopoldne. Da ne bo redno poslovanje oteženo, pozivamo živinorejce, naj se točno držijo določenih dni za oddajo živine.

NOVE CENE PIVU
Urad za cene pri Predsedstvu VLRS je po predloženi kalkulaciji izdal odlok o cenah piva v veljavnostjo od 1. junija 1946 in so sedaj nove cene veljavne za vse tri pivovarne.

Pivovarna dobavlja pivo franco najbližja postaja založnika in stane: pivo v sodih po Din 900.— za 1 hektoliter;

pivo v steklenicah po din 1240.— za 1 hektoliter.

Pivovarna in založniki dobavljajo pivo franco gostinski lokal, v kolikor to dopušča prevozna sredstva in stane: pivo v sodih po Din 980.— za 1 hektoliter;

pivo v steklenicah po Din 1240.— za 1 hektoliter.

K tem cenam na debelo se sme pristevati samo 15% brutto zaslužke gostilničarja, prispevke za hlajenje, vkletenje in kolo pri pivu v sodih največ Din 170 in pri pivu v steklenicah največ Din 174 na 1 liter ter krajevna trošarina na pivo, ki je v raznih krajih različna in sme biti cena v raznih krajih različna samo v toliko, kolikor je različna krajevna trošarina na pivo. Zato je nadrobna prodaja razdeljena višini krajevnih trošarin ter so prodajne cene obvezne za vse gostinske lokale in trgovine sledeče (v krajih, kjer je krajevna trošarina na pivo določena na hektoliter):

	do 50.—	100—150	200—250	300
mal. pivo	6.50	7.—	7.50	8.—
velo pivo	4.—	4.50	4.50	5.—
1 stekl.	8.—	8.50	9.—	9.50

OBVESTILO

Komisija za ugotavljanje vojnega dobička ljubljanske mestne četrti Center javlja, da se bo vršila v torek, dne 11. junija 1946 javna razprava, na kateri se bo razpravljalo o višini dobička, doseženega v času vojne, proti sledečim osebam:

Aleksa Aleksič, Miklošičeva cesta 18, predlog 90.000 din; Arslanovič Kasan, Sv. Petra cesta 85, predlog 63.696 din; Kasamovič Nazim, Mestni trg 17, predlog 125.000 din; Milutin Mehmed, Selenburgova 1, predlog 101.000 din. — Razprava se bo vršila v poslopju Srednje tehnične šole, soba št. 10, vhod iz Aškercove ulice. Začetek ob 15. uri.

DNEVNE VESTI

Javno tožilstvo ljubljanskega okrožja se je preselilo iz dosedanjih prostorov v sodni palači I. nadstropje (tel. 39-76). V novih prostorih uradujejo oddelci za splošni nadzor, civilni oddelci ter javni tožilci sam. (Tel. št. 44-47).

Uradne ure za stranke so vsak dan od 10. do 12. ure, javni tožilci pa sprejema stranke v torek, sredo in petek v istem času.

Kazenski oddelci javnega tožilstva pa ostane tudi še naprej v dosedanjih prostorih v sodni palači I. nadstropje (tel. 39-76).

Krajevni odbor H. P. O. odvarja v lastni režiji javno kuhinjo. Sprejema se stalne abonente. Priporoča se posebno delavcem in nameščenom. Do otvoritve kuhinje se dobijo vse informacije v domu sindikata, Miklošičeva c. 22, soba 6-I nadst. od 13. do 15. ure. Pošrežba točna in solidna.

Nedeljska zdravniška dežurna služba v Celju dne 9. in 10. t. m. dr. Lah Franc, Ipačeva 10; dne 15. t. m. dr. Čerin Josip, Cankarjeva 9.

Dežurno veterinarsko službo v nedeljo, dne 9. junija vrši tov. dr. Goljar Franc, eksp. vot. v St. Vidu nad Ljubljano. — V ponedeljek 10. junija pa tov. dr. Böhm, veterinar, Popovičeva ul. 2 (Jožica), oba v centralni veterinarski bolnici, cesta na Loko št. 47 (bivše zavetišče sv. Jožefa).

Vso oskrbo iščem pri družini lahko tudi vdovi ali pa pri samski gospodnji. Ponudbe na upravo »Ljudske pravice« pod »Služba stalna«.

V polzvedovalno-informativnem odseku Rdečega križa Slovenije, Glavni odbor Ljubljana, Marjln trg 5, naj se zglase ustno ali pisмено naslednje osebe odnosno njih svojci: tov. Ludvik iz Ljubljane, vojni ujetnik, ki je bil na delu v Königsbergu pri tvrdki Neufeld-Bodenwerder, Vidak Stipe in svoji pok. Kruljac Jožef, Rušič Obrene, Malnar Valentina, Kostelnik Mihajla, Hartl Klara ter Pogačar (Pogratschar) Jožefa.

Dežurno veterinarsko službo v ponedeljek 10. junija vrši tov. dr. Böhm, veterinar, Popovičeva ul. 2 (Jožica) v centralni veterinarski bolnici, cesta na Loko št. 47 (bivše zavetišče sv. Jožefa).

Prižadeti naj se v bodoče za veterinarsko pomoč ob nedeljah in praznikih prvenstveno obračajo na zgoraj omenjeni zavod. Telef. št. 81-87.

POIZVEDBA

Pogreša se Golonh Konstancaj (Stanko), gradbeni tehnik, star 28 let iz Grosuplja. V internacijo na Rab je bil prepeljan iz Grosuplja 24. avgusta 1942. Od tam je bil poslan v Monigo pri Trevisi. Do kapitulacije Italijanov je bil v Gonarju. Leta 1943 v jesenski ofenzivi je bil v partizanih na Primorskem. Od takrat ni bilo o njem nobenega glasu več. Prosimo vsakogar kdor o pogrešanem kaj ve naj javi na naslov proti vrnitvi strokovnjakov materi Golouh Justina, Metlika.

POIZVEDBA

Izgubil sem od St. Vida do Bežigrada »Uverenje« demobilizaciji na ime Derhovek Stanko. Najditelj naj ga odda v oglašnem oddelku »Ljudske pravice« v Kopitarjevi 6, prtiličje.

RADIO

500 m - 243 m - 46 m

DNEVNI SPORED ZA NEDELJO 9. VI.

8 Stavki iz manj znanih simfonij na ploščah — 8.30 Napoved časa, vesti, objave in pregled sporeda — 8.45 Igrajo godbe na pihala na ploščah — 9 Oddaja ESZDNJ: Miha Marinko: O aktualnih problemih sindikata (nadjelovanje), Konferenca zveze delavcev in nameščenov kemične industrije Slovenije — 9.30 Pesmi in pesni narodov Jugoslavije na ploščah — 10 Partizanska ura: Iz dni Cankarjeve brigade III. del — 10.30 Melodije v duru in molu (plošče) — 11.30 Prenos koncerta opernega orkestra iz Maribora. Dir.: A. Nefat — 12.30 Napoved časa, vesti, objave in pregled sporeda — 12.45 Ura pevcev iz Komornega zbora RL Sodelujejo: barit. Roman Petrovič, barit. Milan Jug, sopran, Rupnik Ivica, sopran. Brice Ivica. Pri klavirju Ciril Cvetko — 13.45 Respighi: Piški — mala suita za orkester in Rimsko slavnosti — simf. pesnitv (plošče) — 14 Poster spored na ploščah — 14.30 Napoved časa in poročila — 14.45 Vokalni koncert Avgusta Zilka, spremlja Keenija Ogrinova — (Prenos iz Maribora) — 15 Poizvedbe — 15 Glaznov op. 10 v F-duru. Izvajajo člani Trž. godal. kvarteta (Simeone Baldassare, Samuel Harry, Luzzato Sergio in Gasparini Nereo) — 15.30 Na harmoniko igra Viljem Lovkovec — 16 Oddaja za naše podoželje: Dr. Marjan Pavšič: Vtiči iz potovanja po Bolgariji — Dr. Koren Janko: Skrbimo za zdravje drobnih živali — Ing. Dolje Cisej: Nekaj nasvetov za gradnjo hlevov in gnojlišč — Musak Vitko: Otroške nalezljive bolezni — Ing. Janžič Franjo: Koloradni hrošč — najhujši škodljivec krompirja — straži — 18 Korosko narodne pesmi poje sekstet »Brnec« na ploščah — 18.30 Oddaja za mladino: Starreja generacija govori mladini ob njemem tednu (Govore: Oton Zupančič, Juš Kozak in Ante Novak) — 18.50 Busoni: Valček I, II, in III. del (plošče) — 19 Ženska ura: Lidija Sentjura: Kaj sem videla v SZ — 19.15 Narodne poje Komorni zbor RL pod vodstvom Cirila Cvetka — 19.30 »Ruski tečaj« Društva za kulturno sodelovanje Slovenije s SZ (III. letičja) — 19.45 Stare ruske narodne pesmi na ploščah — 20 Prenos iz ljub. opere — Puccini: Madame Butterfly — 22 Napoved časa, vesti, objave in pregled sporeda — 22.15 Revija melodij in ritma na ploščah (do 23. ure).

DNEVNI SPORED ZA PONEDE. 10. VI.

6 Partizanske pesmi poje Komorni zbor RL pod vodstvom Cirila Cvetka — 6.15 Na-

Sporočamo vsem sorodnikom in znancom, da je padel v borbi z germanskim okupatorjem, dne 28. februarja 1945, se ne 20 let star pod Limbarsko goro, naš nadvse ljubljani sin, brat

BOJAN PUPPIS (BOJAN)

polit. komisar XI. Zidanskeve udar. brig. XIV. divizije.

Iz njegovga začasnega groba pri Moravčah ga bomo prepeljali v Maribor, k njegovim bratom v skupni grob na Pobreško pokopališče.

Ljubljana, Maribor, Sv. Boženk. Grgar Zalag.

Nentolajžlivi oče, bratje, sestre in ostalo sorodstvo.

FIZKULTURA

Mladinsko nogomet. prvenstvo Slovenije Danes in jutri bodo na igrišču FD Železničarja v Šiški pomerili svoje moči naši mladi nogometaši. Borili se bodo za naslov mladinskega nogometnega prvaka Slovenije. Na teh tekmah bomo lahko ocenili, v koliko smemo upati, da se bo naš nogomet v bližnji bodočnosti dvignil na dostojno višino.

V posameznih fizikturnih okrožjih so se kot prvaki plasirali FD Svoboda, Ljubljana, FD Maribor, Maribor, FD Rudar, Trbovlje in FD Storičič, Kranj. Danes se bosta izločila finalista, ki bosta jutri v ponedeljek ob 16 na istem igrišču odigrala finalno tekmo. — Zmagovalec te tekme nas bo kot prvak Slovenije zastopal na mladinskem prvenstvu FMR Jugoslavije.

FZS bo jutrišnjemu zmagovalcu poklonila lično zastavo.

PRIREDITEV

Fizikturno društvo Slovenjgradec priredi na binkoštni ponedeljek dne 10. junija ob 14. uri otvoritveno meddržavno kolesarsko dirko na progi Slovenjgradec—Gornji Dolič—Slovenjgradec — 31 km v spomin padlemu borcu partizanu Janku Gregoriču.

Pozivamo vse dirkače kolesarje vseh fizikturnih društev v Sloveniji, kakor tudi naše stare dirkače, ki so bili naši stalni gostje in sicer: Oblak Janko in Štirn Karl, Vrhnika, Abunar Franc, Gartner Franc, Kačič Jule, Smrčakar Pavel iz Ljubljane, Valant Ivan iz Jesenice, Golob in Žerjal Oskar iz Ljubljane, Bertoneelj Franjo in Slovenskih Konjic, Zupane Albin, Lamproč in Fabjan iz Celja, ter Podmiljšček, Mažera, Horvat in Gregorič iz Maribora, Vabimo tudi Vospernika, Gregora, Jakliča in Gorjanca iz Ljubljane, ter Mirka Fajsa in ostale iz Celja, Fiserja, Lešnika, Glaviča, Grošlja, Hlebsa in Steinhilberja iz Maribora.

POVED ČASA, VESTI IN PREGLED SPOREDA — 6.30

— 8 Vedro in veselo — pester spored na ploščah, vmes ob 7.15 napoved časa, vesti, objave in pregled sporeda — 12.30 Grofe: Mis-sisipi (sulta) — plošče — 12.40 Napoved časa, vesti, objave in pregled sporeda — 12.55 Haydn op. 54 št. 1. Izvajajo člani Trž. godal. kvarteta (Simeone Baldassare, Samuel Harry, Luzzato Sergio in Gasparini Nereo) — 13.30 Reportaža iz fizikulture — 13.45 Pesmi in pesni narodov Jugoslavije na ploščah — 14.10 Narodne in ruske pesmi poje Alojz Gabrijan, na harmoniko ga spremlja Marjan Štibero (Prenos iz Maribora) — 14.30 Napoved časa in poročila — 14.45 Saint-Saens: Orfanlov obroč in odlomki iz Zival-skoga karnevala (plošče) — 15 Poizvedbe — 18 Koncert Radij. orkestra pod vodstvom Uroša Prevorška: Jakl: Po naših lviadah — valčkova fantazija — Mokranjec: Pesmi iz Kosova — narodni potpuri — Soula: Vesela družina — potpuri — Čaček: Preko šuprije, koračnica — 18.30 Oddaja za mladino: O statutu organizacije LMJ, govori tov. Izlok Žagar, član GO LMS — 18.50 Nekaj skladbe za klavir na ploščah — 19 Literarna ura: Dve noveli bere Sava Severjeva — 19.30 Bolgarska umetna in narodna glasba — 19.45 Oddaja trg. ministrstva: Najboljša odkupna komisija ter o preskrbi s kurivom in ribami, Razgovor tov. Adamiča in Gnidovca — 20 Večer posvečen skladatelju Slavku Ostercu: 1. Uvodna beseda: prof. Pavel Sivic — 2. Suita za violino in klavir, izvaja violonistka Franeka Ornik-Rojčeva in prof. Pavel Sivic — klavir — 3. Koral in fuga za klavir, izvaja tov. Bučarjeva — 4. Tri pesmi za alt, izvaja altistka Elza Karločeva, pri klavirju prof. Pavel Sivic — 5. Trije pesmi za orkester, izvaja Radij. orkester pod vodstvom Uroša Prevorška — 21 Pesmi slovenskih komponistov: Škorjanca, Lajovicca in Janka Ravnika pojeta tenorist Franc Langus in sopran. Ljudmila Poljanarjeva, pri klavirju Ciril Cvetko — 21.30 Znani pesmi in baletni na ploščah — 22 Napoved časa, vesti, objave in pregled sporeda — 22.15 Lahek večerni spored na ploščah (do 23. ure).

Pokrajinske razglednice

bakrotisk, format 10 x 15 cm, 18 različnih posnetkov kakor: pomlad na vasi, obdelovanje zemlje, motivi s Pohorja, Slovenskih gor, goriških Brd, okolice Trsta in drugih, je založil Tiskovni urad pri predsedstvu vlade LRS.

Razglednice so po Din 250 na boljšem kartonu in po Din 2— na navadnem kartonu. Trgovci, trafikanti in preprodajalci imajo popust. Naročajo se pri

Slovenskem knjižnem zavodu Ljubljana, Kopitarjeva ulica 2 in pri njegovih podružnicah

NABAVNA IN PRODAJNA ZADRUGA Z O. J. SENOVO

Pozdravljamo vse, ki udarno obnavljajo ali na kakršen koli način sodelujejo na polji k splošnemu blagostanju!

Državni zavod za zavarovanje in pozavarovanje
Federalno ravnateljstvo: Ljubljana, Beethovnova ulica št. 14

sporoča, da so prešle v sestav našega zavoda sledeče zavarovalnice:

„DUNAV“, „ZEDINJENA“, „ELEMENTAR“, „SAVA“, „ASSICURAZIONI GENERALI“, „JADRANSKA“, „CROATIA“, „FENIX“, „ZADRUŽNO ZAVAROVANJE BEOGRAD“ in „ZAVAROVALNI ZAVOD SLOVENIJE“ (bivša Vzemna zavarovalnica)

Zavaruje: požar, vlom, steklo, nezgode, jamstvo, kasko, transport, življenje, državne, zadrudne in zasebne lastnine.

Za vse obveze zavoda jamči država!

SLOVENSKO NARODNO GLEDALIŠČE

V LJUBLJANI

Drama

Nedelja, 9. junija ob 16: Gorbatov: »Mladost očetov«. Zaključena predstava za Štab IV. armije. Ob 20: Gorbatov: »Mladost očetov«. Zaključena predstava za KNOJ.

Ponedeljek, 10. junija ob 20: Simonov: »In tako tudi bo«. Red A.

Opera

Nedelja, 9. junija ob 20: Puccini: »Madame Butterfly«. Izven. Gostujeta Zlata Gjurgjenčeva in J. Gostič, člana zagrebske Opere.

Ponedeljek, 10. junija ob 20: Verdi: »Rigoletto«. Izven. Gostovanje Stanoje Jankoviča, člana beogradske Opere.

Sentjakobsko gledališče

Mestni dom

Nedelja, 16. junija ob 20.15: »Tugomerc. Gostovanje v Škofji Loki.

V KRANJU

Nedelja, 9. junija ob 16: P. Golja: »Princeska in pastirček«.

Ponedeljek, 10. junija ob 16: P. Golja: »Princeska in pastirček«.

NA JESENICAH

Nedelja, 9. junija ob 20: Zweig: »Siromakovo jagnje«. Gostovanje na Bledu.

Ponedeljek, 10. junija ob 20: Zweig: »Siromakovo jagnje«. Gostovanje na Bledu.

V MARIBORU

Nedelja, 9. junija ob 15: Linhart: »Veseli dan ali Matiček se ženi«. Ljudska predstava. Izven. Vstopnina od din 20 navzdol. Zadnjič. Ob 20: Verdi: »Traviata«. Izven.

Ponedeljek, 10. junija ob 15: Collalto: »Beneški trojčiki«. Ljudska predstava. Izven. Vstopnina od din 20 navzdol. Zadnjič. — Zvečer: zaprt.

POZIV UPNIKOM.

Po odločbi ministrstva za trgovino in preskrbo z dne 14. maja 1946 IV. št. 1183/1 je tvrdka Derganc Stane, družba z o. z., trgovina z barvami, Gosposvetska c. 2 in Pred Škofijo 20, prešla v likvidacijo. Pozivajo se vsi upniki in dolžniki, da v roku meseca dni od dneva objave prijavijo svoje terjatve in dolgove na naslov Gosposvetska c. 2. Neprijavljene pravice se pozneje ne bodo priznale.

Ljubljana, 9. 6. 1946. Likvidatorji.

FRANC LIPEJ

nasl. trgovina Brežice ob Savi

Tudi po zmagi se ne izogibajmo drobnemu delu — zakaj iz malega raste veliko!

DOBRA VINA, topla in mrzla jedila vsaki čas na razpolago v gostilni Anton Beranič pri »Zlatem Levu« Maribor, Vodnikov trg

IZBOREN SLADOLED in razne dobre slaščice nudi Ilijazović Hasim, slaščičarna Maribor - Studenci, Ruska c. 5

Priporoča se BRIVSKI in ČESALNI SALON MRAKIC ADOLF Maribor, Koroška cesta 7

Strokovna radiotehnična delavnica. V zalogi različni radijski aparati.

RADIOTEHNA

d. z. o. z. MARIBOR, Glavni trg 1 Tel. 26-48

PRESKRBA

POPIS ZALOG

MLO — oddelci za trgovino in preskrbo v Ljubljani poziva vse trgovce ter nabavno in prodajno zadrugo, naj točno prijavijo vse zalogo živeža Unrrinega izvora izven pšenice in pšeničnih izdelkov po stanju dne 8. junija 1946 zvečer. Prijave je oddati najkasneje 10. junija t. i. od 8. do 12. ure v Beethovnovi ulici 7-I, soba 17.

JAVNA BORZA DELA

Ima na razpolago sledeča prosta mesta: Pri obnovi naše živinoreje so nam potrebni 4 hlapeci, ki imajo veselje do kmečkoga dela in živali.

Naši obrtniki potrebujejo za obnovo naše industrije in gospodarstva 1 železostrugarja, 1 orodnega ključavničarja in 1 strojnega tehničarja.

Za gradnjo ceste Log-Brezovica potrebujemo nujno 10 tesarjev. Hrana in stanovanje preskrbljeno. Interesenti naj se takoj javijo na gradbenem vodstvu »Gradis« v Logu pri Brezovici.

KINEMATOGRAFI

LJUBLJANA, KODELJEVO: Ameriški film »Havajski otoki«, tednik. Ob 20. uri. MATICA: Ameriški film »Dajte nam živeti«, tednik. Ob 15., 17., 19. 21. uri. SLOGA: Ameriški film »Quasimodo«, tednik. Ob 15., 17., 19., 21. uri. UNION: Ameriški film »Strdi okovi«, tednik. Ob 15., 17., 19., 21. uri.

LETNI KINO TIVOLI: Ameriški film »La Conga«, tednik. Ob 20.30 in 22. uri. CELJE, DOM: Sovjetski film »Gospoda Golovljevi«, tednik. METROPOL: Ameriški film »Serenada v dolini sonca«, tednik. MARIBOR, ESPLANADE: Ameriški film »Moj mož detektiv«, tednik. GRAJSKI: Ameriški film »Dama tropskih noči«, tednik.

LETNI KINO MARIBOR: Sovjetski film »Čapajev«, tednik. PTUJ: Angleški film »Človek v sivem«, tednik.

KRANJ: Sovjetski film »Bilo je v« »Donbas«, tednik.

N. Ostrovski ROJENI V BURJI

Ljubljanski naročniki knjižne zbirke »Cankarjeve založbe« naj dvignejo knjigo v knjigarni »Cankarjeve založbe«, Miklošičeva cesta 16.

Državno petrolejsko podjetje »JUGOPETROL« razpisuje anonimni konkurs

za izdelavo generalnega projekta armiranobetonskih rezervoirov. Pravico sodelovanja imajo vsi državljani FLRJ, ki niso s sodnim odlokom izgubili državljanstva. Rok za predajo je 5. julij 1946. Nagrade so sledeče:

I. 18.000.— din
II. 14.000.— »
III. 9.000.— »
dva odkupa po 4.500.— »

Pogoje se lahko dobi vsak delavnik od 8. do 14. ure v pisarni Tehničnega oddelka Centrale »Jugopetrola« v Beogradu, Terazije 10/III. nadstropje.

Novo stanovanjske zgradbe

novi industrijske zgradbe kakor tudi porušene zgradbe Vam hitro in solidno gradi Mariborsko okrožno gradbeno podjetje

MAGRAD

sedež Maribor, Majstrova ulica 5, telefon 29-50.

Glavni urednik Ivan Bratko, Ljubljana, Kopitarjeva 6. Naslov uredništva, uprave in tiskarne »Ljudske pravice«, Ljubljana, Kopitarjeva 6. — Telefon 23-62, 23-63, 23-64. — Številka ček. računa 16.960

Filmsko podjetje FLRJ — Direkcija za Slovenijo

sporoča, da ima

LETNI KINO TIVOLI

predstave vsak dan ob 20.30 in 22. uri. Vstopnina enotna Din 11.50. Za organizirane skupine množičnih organizacij Din 7.— Program od 8. — 12. VI. ameriški film »La Conga«.